ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΝΕΑ

Βδομαδιατικο Φυλλο Τεχνης

ΙΔΡΥΤΗΣ ΙΔΙΟΧΤ.: Γ. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Κ. ΖΑΪΜΗΣ — ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΧΤΗΣ: Κ. Λ. ΜΕΡΑΝΑΙΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΛΕΚΚΑ 29 ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΩΜΑΤΙΟΥ 23 — ΧΡΟΝΟΣ Α'. ΑΡΙΘ. 30 — ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ 5.000 — ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΒΑΤΟ 1 ΓΕΝΑΡΗ 1944

ΓΙΑ ΜΙΚΡΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥΣ

Χρόνια πολλά, κι' ὅσα σπυριὰ ἔχει τὸ ρόϊδο τόσα καλὰ νὰ χυθοῦνε στὰ σπίτια σας τὸ 1944.

Ἀρχίζουμε τὸν καινούργιο χρόνο μ' εὐκὲς καὶ καλὴ καρδιὰ γιὰ νὰ μᾶς ἔβγει σὲ καλό. Ὅταν προχωρᾶμε στὴ ζωὴ γεμάτοι ἐλπίδες πάντοτε προκόβουμε. Γιὰ τοῦτο καὶ μεῖς, ἀντὶ γιὰ ὅποιαν ἄλλην πρωτοχρονιάτικην ὕλη, δίνουμε τέσσερις σελίδες γιὰ τὰ παιδιά, ποὺ εἶνε ἡ ἐλπίδα γιὰ τὸ μέλλον.

Τὰ παιδιὰ ποὺ πρὶν περάσει πολὺς καιρὸς θάχουνε μεστώσει, καὶ θὰ συνεχίζουνε τὰ ἔργα μας γιὰ νὰ τὰ παραδώσουνε μὲ τὴν ἁράδα τους στὴν δικιά τους τὴν κλήρα. Εἶνε κι' αὐτὰ σὰν τὰ βλαστάρια ὅλο ὑπόσχεσες. Μὰ εἶνε τρυφερά, θέλουνε περιποίηση καὶ ζέστα. Ὅμως αὐτὸ ποὺ χρειάζονται πιότερο ἀπ' ὅλα εἶνε νὰ προσέχουνε κεῖνοι ποὺ τὰ φροντίζουνε νὰ μὴν τοὺς κόβουνε τὶς φυσικὲς αὐθόρμητες χάρες τους. Ἂν τὰ νιαζόμαστε ὅπως ἔπρεπε, δὲ θὰ χάνανε κεῖνο τὸ ἀφράτο καὶ δροσερὸ ποὺ ἔχουνε, τὴν ἄδολη ἀγάπη γιὰ ὅλα τὰ γύρω τους, τὴν ἀλάθευτη λογική τους, τὴν παρατηρητικότητα, τὴν ζωηράδα τους, ὅλα ὅσα εἴχαμε καὶ μεῖς κάποτε καὶ τὰ στερηθήκαμε. Πρέπει νὰ τὰ γνοιαστοῦμε, πρέπει νὰ τοὺς δώκουμε αὐτὰ ποὺ χρειάζονται.

Οἱ λογοτέχνες μας ἂς μὴ θαρροῦνε πὼς εἶνε παρακατιανὴ ἡ παιδιάτικη φιλολογία. Ἂν ἔχουνε ἀνακατευτεῖ μὲ παιδιὰ θὰ ξαίρουνε πόσο δύσκολο εἶνε νὰ γράψουν κάτι καλὸ γι' αὐτά. Κι' ὅμως πρέπει νὰ βαλθοῦνε νὰ τοὺς δώσουνε, τραγούδια, διηγήματα, κουκλοθέατρο. Κ'ἔπειτα ὅταν θὰ κάνουνε παρέα μὲ τοὺς μικρούς μας φίλους θὰ δοῦνε, ὅπως καὶ ὅλοι μας, πόσο πολλὰ ἔχουμε νὰ μάθουμε ἐμεῖς οἱ μεγάλοι ἀπὸ αὐτούς, τὴν ἁπλότητα, τὴ χάρι, τὴν ντομπροσύνη, τὸ γέλοιο, τὴ χαρά, τὸ παιχνίδι. Ἂς διαβάσουμε τὸ ἄρθρο τοῦ μπάρμπα Σπύρου γιὰ τὸ παιδικὸ σκέδιο καὶ θὰ καταλάβουμε πολλά.

Κ. ΖΑΪΜΗΣ

ΓΥΡΩ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ "ΕΚΑΒΗΣ,,

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΘΕΟΤΟΚΑ

Γνωρίσαμε τὸ Σωκράτη Καραντινὸ σὰ μιὰ ἐφεδρικὴ δύναμη τῆς καλλιτεχνικῆς μας ζωῆς ποὺ ἀπὸ καιρὸ στεκόταν θελημματικὰ στὸ περιθώριο. Εἶταν ἕνας ἀδιάλλαχτος ποὺ θυσίαζε τὴν ἐπιτυχία καὶ τὴ δημοτικότητα γιατὶ δὲν ἐννοοῦσε νὰ κάνει τὴν παραμικρὴ ἀβαρία σὲ ὅ,τι πίστευε πὼς εἶταν τὸ ἀληθινὸ καὶ τὸ σωστό. Μπορεῖ κανεὶς νὰ διαφωνοῦσε μὲ τοῦτην ἢ ἐκείνην τὴν ἄποψή του, ὡστόσο ὅλοι παραδεχόντανε τὴν ἀκεραιότητα τοῦ καλλιτεχνικοῦ του ἤθους. Ἡ τόση αὐστηρότητα στὶς ἐπιδιώξεις του προκαλοῦσε ὅσο νάναι κάποιο σεβασμό. Κι' ὑπῆρχε ἕνας κύκλος ἀπὸ συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχες, στενὸς στὴν ἀρχὴ κι' ὁλοένα πλατύτερος, ποὺ στήριζε ἀνέκαθεν στὸν Καραντινὸ σημαντικὲς ἐλπίδες, ἐχτιμώντας τὸ χαραχτήρα του, τὴν καλλιτεχνική του ἱκανότητα (ποὺ εἶταν ἄγνωστη στὸ κοινό), τὴ σοβαρότατη μόρφωση καὶ τὴν πνευματικότητά του, κι' ἀκόμα τὸ μεράκι του, γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς τέχνης νεοελληνικῆς, ζωντανῆς καὶ συγχρονισμένης, ποὺ νὰ πάλλεται ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ αἰώνα, μὰ ποὺ νὰ ἔχει γνήσια κ' ἔντονη προσωπικότητα δική της, καθὼς λ. χ. ἔχει σκανδιναυϊκὴ προσωπικότητα ἡ τέχνη τῶν λαῶν τοῦ Βορρᾶ ποὺ δὲν παύει γιὰ τοῦτο νὰ εἶνε σύγχρονη, ἀνθρώπινη κι' ἀνθρωπιστική. Τὸ μεράκι αὐτὸ εἶνε τὸ νευραλγικὸ κέντρο τῆς καλλιτεχνικῆς μας ζωῆς. Εἶνε τὸ σημεῖο ὅπου συνεννοούμαστε μὲ ὁρισμένους ἀνθρώπους καὶ βρισκόμαστε σὲ ἀδυναμία νὰ συνεννοηθοῦμε μὲ ἄλλους.

Ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Σωκράτης Καραντινὸς συμπλήρωσε τὰν κύκλο τῶν σπουδῶν του καὶ γύρισε στὴν Ἀθήνα, στὰ 1933, πέρασαν ἀκριβῶς δέκα χρόνια, ποὺ τὰ γέμισε μὲ τὴν προσπάθειά του τῆς "Νέας Δραματικῆς Σχολῆς", τὶς πειραματικὲς παραστάσεις του, τὴ θεατρική του κριτικὴ στὰ «Νεοελληνικὰ Γράμματα», τὰ βιβλία του κι' ἄλλες παράλληλες ἐκδηλώσεις. Μὲ συνέπεια ἀλύγιστη κράτησε σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα τὴ γραμμὴ ποὺ εἶχε χαράξει ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς. Στὴν ἴδια γραμμὴ ἔρχεται νὰ τοποθετηθεῖ, μὲ τὴν ἴδια πάντα συνέπεια, καὶ τὸ φετεινὸ ἀνέβασμά του τῆς «Ἑκάβης» στὴν Ἐθνικὴ Σκηνή, τὸ πρῶτο ἐπίσημο παρουσίασμα τῆς ἐργασίας του, ἡ πρώτη πλατιὰ ἐπαφή του μὲ τὸ ἀθηναϊκὸ κοινό.

Ἡ παράσταση εἶνε ἀξιόλογη ἀπὸ πολλὲς ἀπόψεις καὶ τοῦτο δὲ φαίνεται νὰ ἀμφισβητήθηκε σοβαρά. Τὸ κοινὸ ἔδειξε πολλὴ κατανόηση κ' ἡ κριτικὴ τῶν ἐφημερίδων, παρὰ τὶς ποικίλες ἐπιφυλάξεις κι' ἀντιρρήσεις της, παραδέχτηκε συνολικὰ τὴ σημασία τῆς ἐργασίας ποὺ τῆς προσφερότανε. Καλὸ ὡστόσο μοῦ φαίνεται νὰ ἀναλυθεῖ ξανὰ τὸ νόημα τῆς δουλειᾶς αὐτῆς, ποὺ ἐκφράζει γιὰ πρώτη

(Συνέχεια στὴ 2η σελίδα)

ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΡΑΛΗ — ΤΡΙΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ

ΛΙΓΟΛΟΓΑ

Καὶ πάλι παρακαλοῦμε τοὺς συνεργάτες μας νὰ μὴν εἶνε πολύλογοι. Ὁ χῶρος ποὺ διαθέτουμε εἶνε λίγος ἂς μὴν τὸ ξεχνᾶμε.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Στὸ γνωστὸ βιβλιοπωλεῖο καὶ ἐκδοτικὸ οἶκο «Ἀετός», Βουκουρεστίου 6α, κολλήθηκε τὴν Τετάρτη, 22 Δεκεμβρίου 1943, ἡ ἀκόλουθη ἀγγελία:

«Παρακαλοῦμε τοὺς λογίους νὰ μᾶς παραχωρήσουν τὸ μαγαζί μας γιὰ λίγες μέρες».

***

Στὸ καινούργιο Βιβλιοπωλεῖο καὶ ἐκδοτικὸ οἶκο «Γλάρος», στὶς ἐσωτερικές του βιτρίνες ὑπάρχουν, ἀπὸ τὶς 23 Δεκεμβρίου πινακίδες ποὺ λένε:

«Παρακαλοῦνται οἱ κ. κ. λογοτέχνες νὰ θεωροῦν τὸ γλάρο σὰν τὸ σπίτι τους».

Η ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΣ

Τὰ ἐρωτήματα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἔρευνά μας τὰ βάλαμε γιὰ νὰ μὴν πελαγώσουμε συνεργάτες καὶ ἀναγνῶστες. Τώρα ἂν ὁ Ἐλύτης ἔγραψε τόσο πλατιά, εἶνε γιατὶ ἐμεῖς τὸν παρακαλέσαμε νὰ ἀναφέρει ὅλα τὰ ἱστορικὰ καὶ γενικώτερα ἄλλα ζητήματα ποὺ θὰ χρειαστοῦνε γιὰ ν' ἀρχίσει ἡ συζήτηση. Γι' αὐτὸ ἡ μελέτη του γίνηκε μεγάλη κ' ἐπειδὴ ὁ χῶρος τοῦ φύλλου εἶνε λιγοστὸς ἀναγκαζόμαστε νὰ τηνὲ χωρίσουμε σὲ πολλὲς μικρὲς συνέχειες. Νὰ μᾶς συμπαθάει κι' ὁ ἴδιος κ' οἱ ἀναγνῶστες μας, ποὺ τοὺς παρακαλοῦμε νὰ παρακολουθήσουνε μὲ ὑπομονετικὴ προσοχὴ τούτη τὴν πρώτη μελέτη. Οἱ ἄλλες ἀπαντήσεις δὲν θὰ πιάνουνε παραπάνω ἀπὸ μιὰ σελίδα καὶ θ' ἀρχίσουνε γρήγορα παράλληλα μὲ τὴ μελέτη τοῦ Ἐλύτη.

Ἔτσι θὰ βρεθοῦνε ὅλοι ἕτοιμοι στὸ τέλος γιὰ νὰ δευτερολογήσουνε....

ΒΑΡΥ ΠΕΝΘΟΣ

Ὁ θάνατος τοῦ Δημήτρη Γληνοῦ ποὺ ἦρθε τόσο ἀπροσδόκητα δὲ μᾶς ἔδωσε καιρὸ ν' ἀσχοληθοῦμε πλατειὰ μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του σ' αὐτὸ τὸ φύλλο. Μὲ τὸ μικρὸ σημείωμα, ποὺ δημοσιεύουμε στὴν τελευταία σελίδα δὲν ξωφλᾶμε τὸ χρέος μας στὸν ξεχωριστὸ αὐτὸ διανοούμενο καὶ δάσκαλο. Τὰ «Καλλιτεχνικὰ Νέα» σ' ἕνα ἀπὸ τὰ κατοπινά τους φύλλα θὰ μιλήσουνε πλατύτερα γι' αὐτόν.

ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ ΦΥΛΛΟ

Τ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ: Γενικὰ ἑρμηνευτικὰ στὸ Δαίδαλο.
Ν. ΓΚΑΤΣΟΥ: Μιὰ ἄποψη.
Ο. ΕΛΥΤΗ: Τὰ ἱστορικὰ τῶν πρωτοπορειακῶν τάσεων.
ΓΚΥΓΙΩΜ ΑΠΟΛΙΝΑΙΡ: Ποιήματα μὲ σύντομη σημείωση τοῦ ΜΙΛΙΕΞ ΜΑΝΣΦΙΛΔ: Τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς μετάφραση Σοφίας Παπαδάκη.
Ο ΛΟΓΟΘΕΤΙΔΗΣ μᾶς μιλάει γιὰ τὸ ρόλο τοῦ Κνόκ
Ο ΘΙΑΣΟΣ ΚΟΥΝ μᾶς λέει τὶς ἐντυπώσεις του γιὰ τὸ ἔργο ποὺ παίζει.
Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ δυὸ λόγια γιὰ τὴ ζωγραφική.

Προσέξετε τὴν ἀλλαγὴ τῆς Διεύθυνσής μας: Λέκκα 29.

ΣΕ ΤΟΥΤΟ ΤΟ ΦΥΛΛΟ

ΗΛΙΑ ΒΕΝΕΖΗ: Συνέντευξη γιὰ τὴν «Αἰολικὴ Γῆ».
ΤΑΣΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ: Τὸ γεγονὸς ἑνὸς βιβλίου.
ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ: Ἀπάντηση στὴν ἔρευνά μας.
ΘΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ: Θέμα γιὰ μυθιστόρημα.
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ: Ψαλμὸς τοῦ Μάη.
ΒΑΣΙΛΗ ΡΩΤΑ: Ὁ ἥρωας, μονόπραχτο.
ΣΠΥΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Τὸ παιδικὸ σχέδιο, μὲ δέκα κλισὲ ἀπὸ παιδιά.
ΠΑΙΔΙΑΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ: Βαλαωρίτη, Πάλλη, Παπαντωνίου, Βάρναλη, Ρώτα, Κουγιούλη.

Ο ΒΕΝΕΖΗΣ

ΜΑΣ ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ "ΑΙΟΛΙΚΗ ΓΗ„

Τὸ σημαντικώτερο γεγονὸς στὰ ἐκδοτικὰ καὶ βιβλιοπωλικὰ χρονικὰ τοῦ τελευταίου καιροῦ εἶνε ἡ ἔκδοση κι' ἡ κυκλοφορία τῆς «Αἰολικῆς Γῆς». Τὸ βιβλίο αὐτὸ ποὺ ἐκδόθηκε ἀπ' τὸν Οἶκο «Ἄλφα» σημειώνει τὴ μεγαλύτερη ἐπιτυχία. Ἡ «Αἰολικὴ Γῆ» τυπώθηκε σὲ 3.500 ἀντίτυπα κοινῆς ἔκδοσης καὶ σὲ 400 ἀντίτυπα σὲ ἔκδοση πολυτελείας. Τὶς τρεῖς πρῶτες μέρες πουλήθηκαν 2.400 ἀντίτυπα καὶ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὴν πολυτελῆ ἔκδοση. Τὴν 15η μέρα εἶχε κιόλας διατεθεῖ ὅλη ἡ ἔκδοση.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐκδοτικοῦ Οἴκου «Ἄλφα» μᾶς δήλωσε πὼς κιόλας στοιχειοθετεῖται ἡ δεύτερη ἔκδοση τοῦ βιβλίου, ποὺ θὰ εἶνε ἕτοιμη στὶς 15 τοῦ Γενάρη.

Ὕστερα ἀπ' τὴν ἐπιτυχία αὐτὴ τὰ «Καλλιτεχνικὰ Νέα» ἐστείλαν συντάχτη τους στὸν 'Ηλ. Βενέζη, ποὺ εἶχε τὴν καλωσύνη ν' ἀπαντήσει στὰ παρακάτω ἐρωτήματα, ἀναφορικὰ μὲ τὴν «Αἰολικὴ Γῆ».

1) Ποιὰ εἶνε τὰ νέα στοιχεῖα ποὺ φέρνει στὸ ἑλληνικὸ μυθιστόρημα ἡ «Αἰολικὴ Γῆ;»

2) Ποιὰ αἰσθητικὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ σκοποῦσται μὲ τὴν ἰδιότυπη τεχνική της καὶ μὲ τὴν ἰδιότυπη ἀνάμιξη τῶν στοιχείων τοῦ πραγματικοῦ καὶ τοῦ φανταστικοῦ κόσμου.

Ἀπάντηση : Ὁ 'Ηλίας Βενέζης δὲ θέλησε ν' ἀπαντήσει στὰ δυὸ πρῶτα ἐρωτήματα. Μᾶς εἶπε πὼς θεωρεῖ ἄτοπο, πρὶν ἀκόμα συζητηθεῖ ἀπ' τοὺς ἄλλους καὶ ἀναλυθεῖ ἀπ' τὴν κριτική ἡ «Αἰολικὴ Γῆ», νὰ μιλήσει ἐκεῖνος γι' αὐτή. Μᾶς εἶπε πὼς μελετοῦσε τὰ ζητήματα αὐτὰ καθώς καὶ μερικὰ ἄλλα νὰ τὰ θέξη στὸν πρόλογο τῆς Β' ἔκδοσης τῆς «Αἰολικῆς Γῆς», ποὺ ὑπολόγιζε νὰ γίνει ἑπτὰ ἀπὸ μερικοὺς μῆνες. Ἀλλὰ ἡ ἄμεση ἐξάντληση τῆς Α' ἔκδοσης ὑποχρεώνει τὸν ἐκδότη ν' ἀρχίσει, 15 μόλις μέρες ἀπὸ τὴν κυκλοφορία τῆς πρώτης, τὴ στοιχειοθεσία τῆς Β' ἔκδοσης. Ἔτσι εἶνε ἀμφίβολο ἂν θὰ προλάβει νὰ γραφτεῖ ὁ πρόλογος.

3) Ἄν, καὶ σὲ ποιὰ ἀναλογία, ὑπάρχουν αὐτοβιογραφικὰ στοιχεῖα στὴν «Αἰολικὴ Γῆ».

Κάθε λογοτεχνικὸ ἔργο, ἀκόμα κι' ἂν εἶνει φαινομενικὰ τὴν πιὸ ἀντικειμενικὴ πραγματικότητα — κι' ἂν ἀκόμα τὴ δίνει μὲ τὸν πιὸ ὀβιέστερο τρόπο, χωρὶς οὔτε μιὰ στιγμὴ νὰ φαίνεται ὁ συγγραφέας του — εἶνε στὴν ἀφετηρία του, στὰ ποθητὰ του στοιχεῖα, ἔργο αὐτοβιογραφικό. Ὄχι μονάχα γιατὶ θγαίνει ἀπὸ μιὰ ἰδιοσυγκρασία — αὐτὴ κι' ὄχι ἄλλη —, ἀλλὰ καὶ γιατὶ εἶνε ἀδύνατο νὰ δοθοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ πάθη τους, νὰ δοθοῦν σωστά, ἂν ὡς ἕνα σημεῖο δὲν ἔχουν περάσει ἀπὸ μέσα μας, ἂν ὡς ἕνα σημεῖο δὲν ὑπῆρξαν ἢ δὲν εἶνε δικά μας πάθη. Ὅλοι ξέρουμε σήμερα πὼς δὲν εἶμαστε μονάχα ἕνας ἄνθρωπος — αὐτὸς ποὺ φαίνεται. Ἔχουμε μέσα μας πολλοὺς ἀνθρώπους.

Ἀλλὰ τόσο τὰ ἔργα ποὺ δίνουν τὴν ἀντικειμενικὴ εἰκόνα τῆς ζωῆς, ὅσο καὶ τὰ ἔργα ποὺ ἔχουν εἰδικώτερο ἀπομνημονευτικὸ χαρακτήρα, τὰ ἔργα τὰ στενότερα αὐτοβιογραφικά, γάνουν τὸν χαρακτήρα τοῦ αὐτοβιογραφήματος ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ γίνουν λογοτεχνικὴ σύνθεση. Γιατὶ γιὰ νὰ γίνει ἡ σύνθεση αὐτὴ καὶ νὰ στάσει σὲ αἰσθητικὰ ἀποτελέσματα χρειάζεται νὰ διαλυθοῦν ὅλα τὰ αὐτοβιογραφικὰ δεδομένα, ἄρρυθμα ὅπως τὰ προσφέρει ἡ ζωή, καὶ νὰ ἀνασυντεθοῦν μὲ γνώμονα ὄχι πιὰ τὴν πίστη πρὸς τὸ γεγονὸς ἀλλὰ τὴν αἰσθητικὴ ἀνάγκη. Ἂν αὐτὸ δὲ γίνει, ἔχουμε ἕνα ἱστορικὸ ἀπομνημονεύμα. Ἂν γίνει καὶ πετύχει, ἔχουμε ἔργο τέχνης.

Στὴν «Αἰολικὴ Γῆ» τὰ κίνητρα μονάχα εἶνε αὐτοβιογραφικά: ἀφετηρίες ἀπὸ μνῆμες προσώπων, τόπων καὶ ἀτμοσφαῖρας. Τὰ περιστατικὰ σχεδὸν ὅλα, καὶ περισσότερο ἐκεῖνα ποὺ μοιάζουν νὰ εἶνε πραγματικά, εἶνε κ'νημένα ὅλα ἀπ' τὴ φαντασία καὶ ὀργανωμένα μὲ τὴ φαντασία. Στὴν κατηγορία αὐτὴ ἀνήκουν ἀξ ὁλοκλήρου τὸ δεύτερο καὶ τὸ τρίτο μέρος τῆς «Αἰολικῆς Γῆς» καὶ τὰ περισσότερα κεφάλαια τοῦ πρώτου.

4) Πότε γράφτηκε ἡ «Αἰολικὴ Γῆ». Ἂν τὰ τρία μέρη της γράφτηκαν μὲ διακοπὲς ἢ ἐξακολουθητικά. Σχετικὰ μὲ τὰ ἄλλα βιβλία τοῦ συγγράφα τῆς ἂν ἡ «Αἰολικὴ Γῆ» χρειάστηκε περισσότερο κόπο γιὰ νὰ γραφτεῖ.

Τὸ πρῶτο μέρος τῆς «Αἰολικῆς Γῆς» — ὁ «Κόσμος» — γράφτηκε ἀπ' τὸ Μάη ὡς τὸν 'Οχτώβρη τοῦ 1942, καὶ δημοσιεύτηκε τὴν ἴδια ἐποχὴ συνέχεια στὴ «Νέα Ἑστία». Ἀογάριαζα τὸ χειμώνα τοῦ 1942 νὰ γραφτεῖ τὸ ἄλλο μέρος γιὰ νὰ εἶνε ἕτοιμο τὸ βιβλίο τὴν ἀνοιξη τοῦ 1943. Ἀλλὰ δὲν εἴχαμε θέρμανση στὸ σπίτι καὶ δὲν μπόρεσα νὰ γράψω οὔτε μιὰ σελίδα τὸ χειμώνα. Τὸ ἐργαζόμουν ὅμως ἐξακολουθητικὰ μέσα μου καὶ κρατοῦσα σημειώσεις. Ὅταν ἡ προεργασία αὐτὴ εἶχε τελειώσει, πῆρα ἕνα μήνα ἄδεια ἀπ' τὴν Τράπεζα ποὺ δουλεύω, καὶ στὸ μήνα αὐτὸν — τὸν Ἀβγουστο 1943— γράφτηκε ὁλόκληρη ἡ «Συμφωνία τῆς Αὐγῆς» καὶ, λίγο ἀργότερα' οἱ «Ἄνθρωποι».

Γενικὰ θεωρῶ τὴν «Αἰολικὴ Γῆ» τὸ πιὸ δύσκολο τεχνικὰ βιβλίο ἀπ' ὅλα ὅσα ἔγραψα. Ὡστόσο, μόλον ποὺ γράφω πολὺ δασανιστικὰ, κανένα βιβλίο μου δὲ μὲ κούρασε λιγότερο ἀπὸ αὐτό.

5) "Αν μὲ τὸ «Νόμιερο 31.328» καὶ τὴ «Γαλήνη», ἡ «Αἰολικὴ Γῆ» κλείνει τὸν κύκλο τῶν» βιβλίων τῶν ἀφιερωμένων στὸ δράμα τοῦ 'Ελληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς.

Μὲ τὴν «Αἰολικὴ Γῆ» συμπληρώνεται ἕνας κύκλος βιβλίων ἀφιερωμένων στὸ δράμα τοῦ 'Ελληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς. Βγῆκαν δέβα α πρωθύστερα, γιατὶ ὁ κύκλος, ἀκολουθώντας τὶς ἱστορικὲς χρονολογίες, θἀ'πρεπε ν' ἀρχίζει μὲ τὴν «Αἰολικὴ Γῆ», ν' ἀκολουθεῖται ἀπ' τὸ «Νόμιερο 31.328» κι' ἔπειτα ἀπ' τὴ «Γαλήνη». Ἀλλὰ ἡ «Αἰολικὴ Γῆ» ὡς βιβλίο τῆς παιδικῆς ἡλικίας δὲν μποροῦσε νὰ γραφτεῖ παρὰ σὲ μιὰ ἡλικία ὡρμότητας.

Μελετῶ ἕνα ἀκόμα βιβλίο ποὺ θὰ καλύψει τὰ χρόνια 1919—1922, γιὰ νὰ κλείσει ὁ κύκλος. Δὲν εἶμαι ὅμως βέβαιος ἂν τὸ βιβλίο αὐτὸ θὰ γραφτεῖ.

6) "Αν θὰ εἰκονογραφηθεῖ ἡ νέα ἔκδοση τῆς «Αἰολικῆς Γῆς».

Ὁ ἐκδότης μου ἤθελε πολὺ νὰ εἰκονογραφήσει τὴν «Αἰολικὴ Γῆ». Δὲν τὸ ἄφησα νὰ γίνει, γιατὶ ἤθελα ἡ πρώτη ἔκδοση νὰ δοθεῖ γυμνή, μονάχα μὲ τὸ κείμενο. "Ο,τι ἐντύπωση ἐπρόκειτο νὰ κάνει τὸ βιβλίο, ἤθελα νὰ τὴν κάνει μονάχα μὲ τὸ λόγο. Τὸ θεωροῦσα σὰ ζήτημα ἐντιμότητος. Συμφώνησα ὅμως νὰ εἰκονογραφηθεῖ ἡ δεύτερη ἔκδοση. Ἀλλά, ὅπως ἤρθαν τὰ πράματα, ἡ δεύτερη ἔκδοση θ' ἀρχίσει νὰ τυπώνεται στὶς πρῶτες μέρες τοῦ Γενάρη κ' ἔτσι δὲν προλαβαίνει νὰ εἰκονογραφηθεῖ. Θὰ εἰκονογραφηθεῖ πιὰ ἡ τρίτη — ἂν γίνει — ἀπὸ τὸν Κ. Γραμματόπουλο, τὸ λαμπρὸ νέο καλλιτέχνη μας, ποὺ εἰκονογράφησε καὶ τὴ «Γαλήνη».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Γ. ΛΟΥΚΑΤΟΥ

ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ : 'Ιστορία τοῦ γλωσσικοῦ μας ζητήματος.

ΓΙΑΝΝΗ ΧΑΤΖΙΝΗ : Τρεῖς σταθμοὶ — Ψυχάρης, Παπαδιαμάντης, Παλαμᾶς.

Σ. ΒΟΡΕΙΟΥ : «Θεωρητικὴ οἰκονομική» καὶ Οἰκονομικὴ ἀκρισία (Ἀπάντηση στὸν καθηγητὴ Ξ. Ζολώτα).

ΓΙΑΝΝΗ ΑΗΔΟΝΟΠΟΥΛΟΥ : Ὁ "Ἕβδομος Οὐρανός, Διηγήματα.

ΚΙΜΩΝΟΣ ΛΩΛΟΥ : Διηγήματα σὲ πρῶτο πρόσωπο.

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ—ΠΑΠΑΔΑΚΗ : Τὸ παραμύθι τοῦ 'Ολύμπου, Παιδικὰ διηγήματα.

Σ' ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα

ΓΥΡΩ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ «ΕΚΑΒΗΣ»

(Συνέχεια ἀπ' τὴ 1η σελίδα)

φορὰ μὲ τρόπο τόσο ὑπεύθυνο ἕναν ἄνθρωπο ἀρκετὰ νέο καὶ χρήσιμο γιὰ τὸν πολιτισμὸ τοῦ τόπου.

Τὸ πρῶτο πρᾶμα ποὺ κάνει ἐντύπωση στὸ σκεπτόμενο θεατὴ εἶνε ὅτι ὁ σκηνοθέτης τῆς «Ἑκάβης» ξεκίνησε μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ ἀπομακρύνει ὁλότελα ἀπὸ τὴν παράσταση τῆς τραγῳδίας κάθε ἐπίδρασή τοῦ μελοδράματος ἢ τοῦ μιούζικ-χὶλ καὶ γενικὰ ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ ἐντυπωσιακὰ μέσα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν πολὺ καὶ στὸ ἐξωτερικὸ καὶ στὴν 'Ελλάδα μὲ τὴν ἰδέα ὅτι μόνο ἔτσι θὰ μποροῦσε τὸ σύγχρονο κοινὸ νὰ νοιώσει τὸ ἀρχαῖο θέατρο. Ὁ πολυπρόσωπος χορός, οἱ κινήσεις τοῦ μπαλέτου, ἡ βαρὰ μουσικὴ ποὺ σκεπάζει τὸ κείμενο σὰ νὰ εἴτανε λιμπρέτο ὄπερας, ὅλα αὐτὰ ἔφυγαν ἀπὸ τὴ μέση καὶ μένουμε ἀντίκρυ-ἀντίκρυ μὲ τὸν ποιητή. Ὁ θεατής μας, συνηθισμένος ἀπὸ πολλὰ χρόνια σὲ διαφορετικὲς παραστάσεις τοῦ ἀρχαίου δράματος, παραξενεύεται ἴσως στὴν ἀρχὴ κι' ἀναρωτιέται γιὰ μιὰ στιγμὴ μήπως ἕνα τέτοιο παρουσίασμα τῶν πραγμάτων «φτωχαίνει» τὸ θέμα. Ἐπειδὴ ὅμως εἶνε ἀρκετὰ ἐξυπνος κ' ἔχει κάποιο ἐμψυχωτικὸ αἰσθητήριο, γρήγορα καταλαβαίνει πὼς αὐτὸ ποὺ κάνει ὁ Καραντινὸς εἶνε τὸ σωστό. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία στὸ νοῦ του πὼς εἶνε ἄλλο πρᾶμα ἡ ὄπερα κι' ἄλλο ἡ τραγῳδία. Ἐκεῖ ὅλα γίνουνται γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὴ μουσική, ἐδῶ ὅλα γίνουνται γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὸ λόγο, τὸ γραμμένο κείμενο τοῦ ποιητῆ. Τὰ πάντα λοιπὸν ἐδῶ πρέπει νὰ ὑποταχτοῦν ὁλόσελα στὴν ποίηση, νὰ γίνουν ὑπηρέτες τῆς κι' ὄχι συναγωνιστές της. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ εἶνε τόσο ἁπλή, εὐκολοσύνητη κι' ἀτραπόδεχτη ποὺ μόλις μπαίνει σὲ ἐφαρμογὴ ἀφομιώνεται μονομιᾶς. Δύσκολα, νομίζω, θὰ μπορέσει κανεὶς στὸ ἑξῆς νὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπ' αὐτὴ τὴ βάση.

Τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ὅτι μᾶς δόθηκε μιὰ παράσταση ἁρμονικὴ κι' ὡραία ποὺ ἀποπνέει τὸ σεβασμὸ τοῦ ποιητικοῦ λόγου, μιὰ παράσταση ποὺ μᾶς καταγτᾶ μὲ τὴν ἐνέργεια καὶ τὴν ἐσωτερικὴ δύναμη τῆς ἴδιας τῆς ποίησης. Ἀπ' ὅλη τὴν ἐργασία τῶν ἑφμηνευτῶν θγαίνει ἀνάλυφος καὶ ρυθμικὸς ὁ λόγος, ὡς πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ οὐσία καὶ ὡς μορφή. Καθὼς πᾶς εἶπε ὁ Καραντινὸς στὴ διάλεξη ποὺ ἔκανε λίγες μέρες ποὺ τὴν παράσταση. «Μὲ τέτοια ἐξάστηση τῆς ἀκοῆς ἀς τοῦ ἀπ' τὸν τραγικὸ λόγο, μὲ τέτοια πίστη στὸν ποιητή. εἶνε φυσικὸ νὰ μὴν ἐβρᾶς νὰ βρεῖ καθόλου στοιχεῖα ἐξωτερικὰ γιὰ νὰ τὸν ἑσωγνέφει. Ἀπ' αὐτὴ τὴ μεριὰ ὁ θεατὴς θὰ βρεῖ τὴν παράσταση ὁλόσταση. Ἐκεῖνο ποὺ ὁ σκηνοθέτης τῆς ποροπτήφησε εἶνε νὰ μὴν ὑπάρξει ὁ Ἕλιος καὶ νὰ βάρᾶει ἄσο τοῦ εἴτανε δυνατὸ ὁ ποιητὴς κι' ἡ ὁλοζώντανη ἐκφραστή του, ὁ ἤθοπο ός. Κι' ὁ λόγος, ὁ παλιὸς τους».

Εἰπώθηκε καὶ γράφηκε ὅτι ὁ δεκαπενταμελὴς χορός, ποὺ ἀπάγγελνε θιαβικὰ τὰ χορικὰ δίγως καμμιὰ ὑποκειμενικὴ ἔκφραση πάθους στὰ πρόσωπα τῶν γυναικῶν, ἔπαιχε ἀπὸ κάποιαν ἀτοψία, ὅτι εἶγε ἀνάγκη σὲ δρισμένες στιγμὲς ἀπὸ περισσότερη ἔνταση. Τὸ πρόβλημα τοῦ χοροῦ στὸ ἀρχαῖο δράμα δὲν ἔχει ὡς σήμερα λυθεῖ ποτθενὰ μὲ τρόπο ὁλότελα ἱκανοποιητικὸ καὶ θὰ εἴταν ἀφέλεια νὰ νομίζαμε ὅτι ἕνας σκηνοθέτης, ὅσο καλὰ προετοιμασμένος κι' ἂν εἶνε, μπορεῖ μὲ τὴν πρώτη του προσπάθεια στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ φτάσει τὴν τελειότητα. Ἐκεῖνο ποὺ σημαίνει, νομίζω, εἶνε ὅτι ὁ Καραντινὸς μᾶς ἔβαζε στὸ σωστὸ δρόμο. Αὐτὴν τὴ φορὰ ἀκούσαμε τί λένε τὰ χορικὰ καὶ τὸ ἀκούσαμε μὲ τρόπο ποὺ δὲν προδίδει τὸ πνεῦμα τοῦ ποιητῆ. Τοῦτο εἶνε ἤδη κάτι πολὺ ἀποθαστο. Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ὁ δρόμος εἶνε μακρὸς κ' ὑπάρχει περιθώριο γιὰ πολλὲς ἀκόμα προσπάθειες. Ὡστόσο τὸ ὅτι μᾶς ἀνοιξε αὐτὸν τὸ δρόμο πρέπει νὰ σημειωθεῖ στὸ ἐνεργητικὸ τοῦ Καραντινοῦ καὶ πρέπει νὰ τοῦ δοθοῦν οἱ εὐκαιρίες νὰ τὸν συνεχίσει.

Τὸ ἄρθρο μου δὲν εἶνε θεατρικὴ κριτική, παρὰ μόνο μιὰ σειρὰ ἀπὸ μερικὲς ἐντυπώσεις ποὺ μοῦ δῶσε ἡ παράσταση, γιὰ τοῦτο δὲν ἔχω τὴν πρόθεση νὰ κρίνω τὴν τέχνη τῶν διαλεχτῶν καλλιτεχνῶν ποὺ ἀποτέλεσαν τὸ θίασο τῆς «Ἑκάβης». Δυὸ λόγια μόνο θέλω νὰ πῶ γιὰ τὴ δ. Παπαδάκη ποὺ μοῦ ἔδωσε σ' αὐτὸ τὴς τὸ παρουσίασμα μιὰ ἐνιόπωση μεγάλης ἠθοποιΐας. Τὴν παρακολουθῶ ἀπὸ τὰ «ἕξη πρόσωπα» στὸ θέατρο Ἀθήναιο (1925) καὶ τὴν εἶδα σταθερὰ ν' ἀνεβαίνει. Τώρα, νομίζω, ἔχει φτάσει στὴν ὁλοκλήρωση τοῦ ταλάντου της, στὴ μεγάλη της ἀκμή. Ἀπὸ τὶς χτεσινὲς ἐμφανίσεις στὴν «Ἀντιγόνη» καὶ στὴν «Ἰφιγένεια» ἔζ τὴ σημερινὴ τῆς «Ἑκάβης» ἡ ἀπόσταση εἶνε ἀρκετή. Αἰσθανόμαστε πὼς ἡ ἐξαίρετη αὐτὴ τραγῳδὸς ἔδωσε ἐπὶ τέλους τὸ μέτρο τῆς δύναμῆς της καὶ ταιριάζει νὰ τὴ θεωροῦμε στὸ ἑξῆς σὰν ἕνα ἀπὸ τὰ πολύτιμα καλλιτεχνικά μας κεφάλαια.

"Ἕνα ἄλλο ζήτημα ποὺ θέλω νὰ θίξω εἶνε τὸ ζήτημα τῆς σκηνογραφίας. Στὸ σημεῖο αὐτὸ αἰσθάνομαι τὴ ρίζικὴ ἀντίθεση μὲ τὴν παράδοση τοῦ "Ἕθνικοῦ Θεάτου καὶ σὰν ταχτικὸς πελάτης τοῦ Καταστήματος ἔχω δικαίωμα νὰ τὴν ἐκφράσω. Διαφωνῶ καὶ μὲ τοὺς πελάτες χτεσινένους δυκους καὶ μὲ τοὺς μουντοὺς, θολοὺς, ξέθωσους χρωματισμοὺς ποὺ θυμίζουν περισσότερο παστὲλ παρὰ ἐλαιογραφία. Οἱ τόνοι αὐτοὶ ἔχουν ἐπικρατήσει στὴν 'Εθνικὴ μας Σκηνὴ μὲ τόσο πάγιο' σὰ ν' ἀπαγόρευσε ὁ νόμιος ἄλλο εἶδος ζωγραφική. Ἀποτὸ πῶς ἡ κοιτινὴ δὲν ὁ σημείωσε ἀνάμα καὶ τὸ πῶς κανεὶς δὲ διαιωτόῆσται. Τὰ καλλιτεχνικὰ κείμενα βιωσ ἔχουν τὸν ἐσωτεριχὸ γοιμιαστιομὸ τους καθὼς ἔχουν καὶ τὸν ἰδιαίτερο μουσικὸ ρυθμὸ τους. Ἡ συμβολικὴ ποίηση λ. χ., ἀν πόκειται νὰ συνοδεύεται ἀπὸ εἰκόνες, τῆς ταιριάζουν γοιμιαστιομὸ τοῦ εἴδους ποὺ κατηγοιοῦ ἐθνῆ. Μὰ ἡ ἀρχαία τραγῳδία, καθὼς κι' ὁ Σαξπῆρος, θέλουν χοιόματα ζωηρὰ. γυὸ γυνά. φλογερά. Τὰ κλεῖ. τὰ ἐπιβάλλει ὁ λόγος τοῦ ποιητῆ. ἀβρὸς, ὁλόφωτος καὶ μεγαλόπνοος. Ἔγνωσ τὴν τραγῳδία ὅταν παίζεται σὲ κλειστὸ θέατρο, γιατὶ ὅταν παίζεται στὸ ὑπαιθρο. στὴ φυσικὴ της ἀτμόσφαιρα, τὰ χρώματα τὰ δίνει δίγμς προσπάθεια δική μας ὁ ἥλιος τῆς Ἀττικῆς. Καὶ θυμοῦμαι τώρα τὴ σκηνογραφία τοῦ Νίκου Ἐγγονόπουλου στὴν παράσταση τῆς «Ἠλέκτρας» στὸ θέατρο Ρέξ. σκηνογραφία ποὺ τόσο πολὺ παρεξηγήθηκε καὶ κατηγορήθηκε. ὅπως γίνεται συνήθιμο στὴν Ἑλλάδα μὲ τὰ γνήσια καὶ τολμηρὰ ἔργα. Ἡ παράσταση εἶταν κακή. μὰ τὰ χρώματα τοῦ Ζωγράφου τὰ βιαστικὰ σὰν ἰωνίκη μου μὲ ἐκανε. Εἶταν αὐτὸ ποὺ ἔλεγα πολὺ γιὰ τὸν Καραντινό: ὁ σωστὸς ὁ δρόμος. Θυμοῦμαι τὶς σκηνογραφίες τοῦ Χατζηκυριάκου στὸ «Ὅπως ἀγαπᾶτε», στὸ ἴδιο θέατρο. Θυμοῦμαι τὴν ἐγγκαία τοῦ Βασιλείου. τοῦ Τσαρούχη Καὶ τὴν ἐξαίσια κουρελαία μὲ τὴν ὁποία τὸ «Ρεξ Θέατρο» τοῦ Δουβλίου ἔντυσε τὶς παρασταστ σεις τοῦ «Μάκμπεθ» καὶ τοῦ «Ἄμλετ», στὴν 'Αθήνα στὰ 1938. Τὴν κουρελαία ποὺ τόσο πολὺ περιφρονήθηκε τότε ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες εἰδικοὺς καὶ ποὺ εἶταν ὅμως τόσο ἔντονα καὶ τόσο γοητευτικὰ σαιξπηρική. Πότε λοιπὸν ἡ 'Εθνικὴ Σκηνὴ τῆς 'Ελλάδας θὰ καταλάβει τὴν ἀξία τοῦ χρώματος;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΕΟΤΟΚΑΣ

Κυκλοφορήσανε :

ΣΟΦΙΑΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

διηγήματα γιὰ παιδιὰ

Ἐπειδὴ ἤτανε πολλὴ ἡ ὕλη ἡ μετάφραση τῆς Μάνσφιλδ καὶ τοῦ Βὰν Γκὸκ μένουνγιὰ τὰ ἄλλα φύλλα.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΜΑΣ ΕΡΕΥΝΑ

ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΟΙΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ

Β'.

ΟΙ ΞΕΝΕΣ ΕΠΙΡΡΑΣΕΙΣ

Θὰ ἔτυχε φαντάζομαι νὰ διαβάσετε ὅλοι σας, σὲ περιοδικὰ ἢ βιβλία, καὶ κάτω ἀπὸ πολὺ ἔγκυρες πάντοτε ὑπογραφές, ὅτι ὅλες αὐτὲς οἱ ἀπόπειρες, ποὺ σημειώθηκαν τώρα τελευταῖα καὶ στὸν τόπο μας, γιὰ ν' ἀνανεωθεῖ ἡ Δυρική καὶ ἡ Πλαστικὴ Τέχνη δὲν ἀνταποκρίνονται σὲ καμμιὰν ἀνάγκη βαθύτερη, θγαλμένη ἀπὸ τὰ σπλάχνα τοῦ λαοῦ μας, μήτε δικαιολογοῦνται καθόλου ἀπὸ τὸ σημεῖο τῆς αἰσθητικῆς, καὶ ἱστορικῆς μας ἐξέλιξης, ἀλλὰ ὑποκινήθηκαν ἀπὸ τὴ δραστηριότητα μερικῶν ἐυπαμένων νέων ποὺ μόλις γύρισαν ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό, ἔδειξαν μιὰν ἐπιπόλαιη διασύνη καὶ ἐφαρμόσουνε ὅ,τι εἴχανε δεῖ καὶ ἀκούσει ἐκεῖ πέρα. Δοιπόν, σᾶς λέω κι' ἐγὼ μὲ τὴ σειρὰ μου, ὅτι αὐτὸ ποὺ πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια φαινόταν πιστευὸ καὶ ἀναμφισθήτητο, αὐτὸ ποὺ σήμερα μετὰ δίας παρουσιάζεται γιὰ συζητήσιμο, αὔριο θὰ φαίνεται τοὐλάχιστον ἀστεῖο! Πρὶν ἀπὸ 60 χρόνια ὁ Μαλλαμὲς βρισκότανε κάτω ἀπο τὴν 'Ιδέα κατηγορία, καὶ χρειάστηκε ν' ἀναπτόξει ὅλη ἐκείνη τὴ μαχητικὴ του ζωντικότητα γιὰ νὰ πείσει τὸν κόσμο ὅτι δὲν εἴταινε ὁ Οὐγκὼ ἢ ὁ Ἀμιέλ, ἀλλὰ ἡ Ἑλλάδα ποὺ θἀθγαινε κερδισμένη ἀπὸ τὴν ἐπαφή του μὲ τὸ Γαλλικὸ πνεῦμα. Κι' ὁ Σολωμός, ἂν ζοῦσε ἀνάμεσα σὲ κύκλους ὑπερσυζητικοὺς ὡσὰν αὐτοὺς ποὺ ἔχουμε σήμερα γύρω μας θὰ τρόμαζε ν' ἀποδεῖξει ὅτι δὲν εἶνε ἡ Ἰταλικὴ ποίηση κι' ἡ γερμανικὴ φιλοσοφία ποὺ ζημιώσανε τὸ ἔργο του. Οἱ ποιητὲς τοῦ μέλλοντος — αὐτὸ μπορεῖ νὰ τὸ προβλέψει κανεὶς μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια — στὴν ἴδια περίπτωση θὰ βρεθοῦνε.

Εἶνε νόμος Ζωῆς νὰ βρίσκει κάθε τολμηρὴ προσπάθεια γι' ἀνανέωση κάθε εἴδους κάπως ἀπόπειρα νὰ εἰκονιστεῖ καὶ στὴν Τέχνη ἡ ἐξέλιξῆ της Ζωῆς, μιὰν λυσσασμένη ἀντίδραση. Συλλογιστεῖτε ὅμως ὅτι κι' ἡ ἀνανέωση τῆς Τέχνης ὅπως κι' ἡ ἐξέλιξῆ τῆς Ζωῆς ἀποτελοῦνε κι' αὐτὲς ἕνα νόμο ἀκόμα πιὸ ἰσχυρὸ καὶ πιὸ ἀπαράβατον, κι' ὅτι — εὐτυχῶς — κανένας θεὸς δὲν ὅρισε ὁ νόμος αὐτὸς νὰ μὴν ἔχει πέραση καὶ στὴν 'Ελλάδα. Εὐτυχῶς, βέβαια, γιατὶ ἀλλοιώτικα — πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσετε καὶ σεῖς σὰν νέοι ποὺ εἴσαστε — ἡ ζωὴ θἄταινε ἀνυπόφορη! Τώρα ὅμως πρόκειται γιὰ ἕνα ἄλλο πρᾶγμα. Ἔρχονται μερικὲς στιγμὲς μέσα στὴν ἐξέλιξῆ κάθε Λογοτεχνίας ὅπου ὁ κορεσμὸς ὡρισμένων ἐκφραστικῶν μέσων, ἡ ἀκαδημαϊκοποίηση ὡρισμένων ἀντιλήψεων, τὸ δῆμα σημειωτὸν ἐπάνω σὲ ὡρισμένες μορφὲς ἁπλώνουν μιὰν ἀπελπιστικὴ ἀχρωμία καὶ προμηνοῦν τὸ σίμωμα τοῦ θανάτου. Ἡ Τέχνη μοιάζει ξαφνικὰ σὰν νὰ βρίσκεται μπροστὰ σ' ἕνα φοβερὸ ἀδιέξοδο. Οἱ στιγμὲς αὐτὲς — τὶς περισσότερες φορὲς — συμπίπτουνε καὶ μὲ ἀνάλογα κοινωνικὰ καὶ ἠθικὰ φαινόμενα. Φαυλότητα πολιτική, ἀσημαντολογία 'κριτική, κατάπτωση ἠθική καὶ—πρὸ πάντων αὐτὸ—γενικὴ ἀνικανότητα προσαρμογῆς στὶς πραγματικὲς ἀνθρώπινες ἀνάγκες.

Τότε παρουσιάζονται οἱ ζωντανοὶ ποιητὲς καὶ καλλιτέχνες μ' ἐπαναστατικὴ σημαία στὸ χέρι καὶ μὲ τὴ θέληση νὰ συντηρήσουνε τὴ ζωή, νὰ χύσουνε καινοφρτιο αἷμα στὸν ἐτοιμοθάνατον ὀργανισμό, νὰ δείξουνε μὲ σπαθιὲς καὶ δίαιες χειρονομίες τοὺς καινούριους πιθανοὺς δρόμους. Οἱ τολμητὲς αὐτοὶ δὲν εἶνε θεοί, μήτε ἡμίθεοι, μήτε ὑπερἀνθρωποι, ἀλλ' ἁπλοΰστατα ἄνθρωποι προικισμένοι μὲ μιὰν εἰδικὴ εὐαισθησία καὶ μὲ μιὰν εἰδικὴν 'Ικανότητα νὰ συλλαμβάνουνε καὶ ν' ἀποτυπώνουνε σὲ ἀνάλογες μορφὲς καὶ μὲ ἀνάλογες ἐκφράσεις τὸ καινοφριο νόημα ποὺ πάει νὰ πάρει ἡ 'Ομορφιὰ στὴν ἐποχή τους, τὴν διαφορετικὴ ἀντίληψη τοῦ κόσμου ποὺ πᾶν νὰ ἐπιβάλλουνε οἱ διαφορετικὲς συνθῆκες ζωῆς, τὸ ρίγος ἐκεῖνο ποὺ διάχυτο ἀκόμη, ἀχτιδοβολεῖ πρῶτα μέσ' στὰ δικά τους μάτια κάνοντάς τα νὰ ὀνειρεύονται τὸ τί μπορεῖ νὰ συντελεστεῖ μέσα στὸ ἄμεσο μέλλον.

Εἶνε ἄνθρωποι — τὸ ξα

ΘΕΜΑ ΓΙΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΟΥ ΘΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ

Στὸν Καπετάνιο Κώστα Βαλσαμίδη, ποὺ μὲ τὴ συντροφιά του μοῦ ἔγιναν ἀκόμη πιὸ φωτεινὲς οἱ ἀξέχαστες μέρες τοῦ Ἑλληνικοῦ μας.

Ὁ Κηρύκος εἶταν ἕνα δαιμονιζούμενο παιδί, κάπου δεκάξη χρονῶ, ποὺ τὄχε παραγιό του ὁ Ψαλλίδας, ὁ χασάπης στὸ Κάτω Ἑλληνικό. Σερέτης ἄνθρωπος, ποδιὲς ἀλλάξει τρεῖς γυναῖκες ὥς τὰ σή μερα («Πρέπει νὰ δίνουμε δουλειὰ στοὺς παπάδες!», ἔλεγε ἅμα εἶταν στὰ κέφια του, πράμα σπάνιο), κι' ὀβτε καὶ πελάτη νὰ πεῖς κρατοῦσε κοντὰ του πολὺν καιρό. Θύμωνε καὶ τοὺς ἔδιωχνε. Καμμιὰ φορὰ σήκωνε κὰ τὴ χεροῦλα του.. Ἀκόμη καὶ μὲ τὸν παπὰ τῆς ἐνορίας τἄχε δάλει, ἀκόμη καὶ μὲ τὴ χωροφυλακή. Μόνο μὲ τὸν Κηρύκο μόνιαζε. Εἶχε περάσει χρόνος κι' ὁ Κηρύκος καβάλλοβσε πάντα τὸ ποδήλατο γιὰ νὰ πάει τὸ κρέας στὴν πελατεία, σὲ κάθε μεγαλουσιάνικη βίλα καὶ σὲ κάθε φτωχόσπιτο, ὥς τὰ Δικηγορικὰ πέρα κι' ὥς ἀπάνω στὰ Σούρμενα. Ὅποιαν ὥρα κι' ἀν σοῦ τύχαινε νὰ πάρεις τὸν ἀνήφορο ἐκεῖνον τοῦ Ἑλληνικοῦ, θ' ἀντάμωνες τὸν Κηρύκο, τὸ χαμόγελο, τ' ἀράπικα μάτια του, θὰ τὸν ἀντάμωνες πάνω στὸ ποδήλατο γιὰ κάποιο θέλημα τ' ἀφεντικοῦ, ποδήλατο καὶ τραγοῦδι μέσα στὴν κοούρα τοῦ ἥλιου, ἢ τ' ἀπόσπερο, ἢ κάτω ἀπὸ τὸ φιλικὸ φεγγάρι, τραγοῦδι ἀτέλειωτο:

"Ὀλο μοῦ λὲς πῶς πιὰ δὲ μ' ἀγαπᾶς,
Γιατί; Γιατί; Γιατί;
Μὲ φοβερίζεις πῶς ἄλλοῦ θὰ πᾶς,
Γιατί; Γιατί; Γιατί;
Καὶ τὰ πόδια του, ταχύτητα ἔξη ἰπποι, ὅπου περνοῦσε ἐμπρός σου ἀτραπή, τὸν ἔχανες καὶ μόνο τὸ τραγοῦδι ποὺ ξακολουθοῦσε νἄρχεται πίσω ἀπὸ τὶς βίλες καὶ τὰ μουγγὰ σπιτοβίλια. "Ἅμα ρωτοῦσε κανεὶς τὸν Ψαλλίδα:

— Μωρέ, πῶς γίνεται καὶ τὸν κράτησες τοῦτονε πόσον καιρό;

— Μοῦ ἀρέσει ἡ ταχύτητα!, ἀποκρίνουνταν, ἔστριβε τὴν ἀπέλειωτη, τὴν βλὸ μαυρη παλαιτίκη του μουστάκια κι' ἔρριχνε καὶ μιὰ θυμωμένη ματιὰ στὴν τελευταία του σύζυγο, ποὺ θἄταν κάπου ἐτκοσι χρόνια νεώτερή του. "Ὅπως κ' οἱ δυὸ προγηγόμενες, τὸν ἔτρεμε, τοῦ δούλευε καὶ τὸν κωμῴωνε ἀμίλητη.

— Μοῦ εἶνε δύσκολο νὰ κρατήσω ἄνθρωπο κοντά μου, βαριέμαι γρήγορα. Μὰ μοῦ ἀρέσει ἡ ταχύτητα.

Κι' ἐνῶ ἔλες οἱ κατὰ καιροὺς γνωστικὲς σωπαίναν ἀντίκρυ του, κατὰ κανόνα, καὶ κάναν τὸ ἴδιο κ' οἱ παραγιοί, μόλις ἄρχιζε νὰ κατεβάζει ὁ Ψαλλίδας Χριστοὺς καὶ Παναγίες, ὁ Κηρύκος ψήλωνε τὴ φωνὴ ὅχι γιὰ νὰ βλαστημήσει, μὰ γιὰ νὰ βάλει μπρὸς κανένα μάγκικο:

— Χάσου, ἀπὸ μπρός μου!, τοῦ φωνἀξε τὴν πρώτη φορὰ τ' ἀφεντικό, ἁρπάζοντας τὴ μεγάλη του ἐπαγγελματική μαχαίρα νὰ κάνει κακό. Ἡ τρίτη γυναῖκα μισολιγοθύμησε, ἡ πελατεία ἔκανε πέρα κι' ὁ κόσμος ἔξω ἀπσταβδιγτκρε πρὸς τὰ πευκάκια νὰ θεατριστεῖ ἐκεῖθε θωρεᾶ. Ὁ μόνος ποὺ δὲν ἄλλαξε τὸ Χαβά του εἶταν ὁ Κηρύκος, καβάλλα στὸ ποδήλατο. Ἀδιάφορος, ἀσυγκίνητος καὶ μὲ ψλοβικός. «Ὀβτε μισὸ δῆμα πίσω τὸ βρωμόπαιδο», διγγοδντων ὁ Ψαλλίδας ἀργότερα, μὲ θυμωμό, ὅταν ἄρχιζε τὶς ἀναμνήσεις του γιὰ τὰ προπολεμικὰ χρόνια.

— Ἄσε τὰ μαχαίρια ἥσυχα καὶ κόψε μου τὰ μπριζολάκια γιὰ τὸν Πρόεδρο!

Κι' ὁ κόσμος τότε, αὐτὸς ποὺ κρατοῦσε τὴν ἀνάσα του ἔξω κι' ὁ ἄλλος ποὺ τρεμοβλιαζε κάτω ἀπὸ τὴ στέγη ποὺ σφαγέα, εἶδε κατάπληκτος αὐτὸς ὅλος ὁ κόσμο τὸν Ψαλλίδα νὰ στρέφει τὰ κεφάλι ἀνέγνωμος καὶ νὰ τραβᾶ κατόπι μέσα γιὰ τὰ μπριζολάκια.

Σίγουρος, κεφάτος κι' ἀκούραστος, ἔκανε ὁ Κηρύκος καὶ κάτι ἀπόξω δουλειὲς θελήματα γιὰ ποῦτον καὶ γιὰ κεῖνον πεστιότανε στὴ Γλυφάδα ν' ἀγοράσει φάρια γιὰ τὸ Στρατηγό, κατέβαινε στὸ Καλαμάκι νὰ πάρει φάρμακα γιὰ τὸν Πρόεδρο, ἅμα πλάκωνε πολλὴ ἡ πελατεία στοῦ Βιτάλη ἔφερνε μιὰ ὀβλτα ὥς τὸ Φάληρο νὰ κουβαλήσει καμμιὰ κάσα μπύρες. Μιὰ Λαμπρὴ τὸν κάσανε, γιατί τὸν εἶχε πάρει μαζί του ὁ Κώστας ὁ σωφέρης νὰ τοῦ φορτώσει τέσσερα ἀρνιὰ γιὰ κάτι φίλους του στὰ Σούρμενα. "Ὅπου δηλαδὴ γινότανε κι' ἀντίπραξη στὸ χασαπ.ό. Μὰ πάλι ὁ Ψαλλίδας δὲ μίλησε. "Ἅμα οἱ καλοθελητὲς ἀρχίξανε νὰ ἐάζουν λόγια: «Σπουβαῖα ἐκεῖνα τ' ἀρνιὰ ποὺ τὰ φορτωσε ὁ Κηρύκος στὸ ποδήλατο γιὰ τὴ Ταβέρνα τοῦ Μαραγκοῦ...» — «Κάτι νεφρομιές, Ψαλλίδα μου, λουκούμι!» — "Ἂν ἔλειπε ὁ παραγιός σου, δηλαδὴ ἡ ταχύτητά του, δηλαδὴ τὸ ποδήλατο ποὺ τὸ πλέρώσες ἐσὺ κι' αὐτὸς τὸ καβαλλάει, δὲ θὰ σοῦκοβε τὴ δουλειὰ ὁ Μαραγκός...» Κι' ἐνῶ πιὰ τὸ περίμεναν ὅλοι πὼς μὲ τὸ τελευταῖο θἔνοβε ὁ σερέτης μας, στάθηκε, φούσκωσε τὰ στήθεια του:

— Ἔ, λοιπόν, μεταξύ μας... Βέρετε σὲ πόση ὥρα τὸ ἄτιμο τὰ κουβάλησε ἀπὸ τὴν Πειραιᾶ; Μιὰ ὥρα καὶ δέκα λεφτά. Ὁ Ἰβίος ὁ Κώστας μοῦ ἔπαιε. Τέσσερα ἀρνιὰ ἀπάνω του, κι' αὐτὸς ἀτραπή, ξε πέρασε μιὰ μοτοσυκλέττα, μιὰ κοῦρα πρώτης, τρία λεωφορεῖα καὶ συνέχεια ὅλα τὰ τράμ... Αὐτὸς θὲν ἔχει πόδια, παιδί μου, εἶνε ἀτσάλι, μάκαινα.

Κάτι πάλι πήγανε νὰ ποῦνε οἱ ἄλλοι, μὰ ὁ Ψαλλίδας τοὺς τόκοψε:

— "Ἅμα ἕνα κατάστημα ἔχει ἕναν τέτοιο ὑπάλληλο, τί τὰ θέλει τ' αὐτοκίνητα; Ἐγὼ θγαίνω κερδισμένος. Εἶδες ἐκεῖνη τὴν ταμπελίτσα ποὺ κόλλησα ἀπὸ πίσω: «Κρεοπωλεῖον ὁ Ἥφαιστος, Πάρκολου Σπ. Ψαλλίδα, τηλέφωνον 04—831»' Αὐτὸ θὰ πεῖ ρεκλάμα! Καὶ τὰ πολλὰ λόγια, φτώχεια. Μοῦ ἀρέσει ἡ ταχύτητα, τὸ εἶπαμε.

"Ὅπου σιγὰ σιγὰ ὁ Κηρύκος ἄρπαξε στὴν ὑπηρεσία του ἐτὸ Χασαπιό, ἔκανε τόσο καλὰ καὶ τὶς δικές του δουλειές, ὥστε γίνηκε πασίγνωστος κι' ἔβγαζε τρεῖς καὶ τέσσερις φορὲς περισσότερα ἀπ' αὐτὰ ποὺ τοῦδινε ὁ Ψαλλίδας. Εἶχε ἕνα εἶδος δυκῆς του ἐπιχείρησης, μεταφορὲς καὶ τὰ παρόμοια, ὅπου δὲν πρόφταινε πιὰ τὴν πελατεία. "Ἅμα τὸς Κυριακάδες τύχαινε νἄναι λεύτερος, πρὸς τὸ βραδάκι, ἀνέβαινε στὰ Σούρμενα, στρώνουνταν τὴν ταβέρνα τοῦ Μαραγκοῦ, κοίταζε τὶς παρέες μὲ τ' ἀράπικα μάτια του, ἄνοιγε τὴν πορτοφόλα κι' ἔβλεπες μάτσο τὰ καταστάτικα. Οἱ συνομιλήκοι συνάδελφοί του, ὁ Βαγγέλης, ὁ παραγιὸς τοῦ Βιτάλη, ὁ παραγιὸς τοῦ Ταγῆ, οἱ δυὸ Σαντοριανοὶ ποὺ δουλεύανε στοῦ Ἀμελτώνη, θαμιάζανε, ζηλεύανε κι' ὁμολογούσανε πὼς ὁ Κηρύκος εἶταν ἄλλης λογῆς ἄνθρωπος. «Δὲν εἶνε νὰ τὰ βάλεις μαζί του!». Ξόβενε πολλὰ στοῦ Μαραγκοῦ, κερνοῦσε γνώριμους καὶ παρατσούκους, ἀκόμη καὶ κάτι ἀφεντάδες τοῦ Ἑλληνικοῦ ποὺ τύχαινε καὶ διαβάιαν ἐκεῖθε, μὲ τὶς γυναῖκες, τὰ παιδιὰ καὶ τὰ δουλικά τους. Κερνοῦσε καὶ τὶς γυναῖκες, καὶ τὰ παιδιά, καὶ τὰ δουλικά τους. «Μὴν τὰ πετᾶς τὰ λεφτά σου, Κηρύκο!», τὸν συμβουλεύανε οἱ φρόνιμοι νοικοκυραῖοι. Ὁ Κηρύκος ἔρριχνε πίσω τὸ κεφάλι, γελοῦσε ὁλόκληρο τὸ παιδιάτικο μοῦτρο του, φέγγαν τὰ δόντια: «Τὰ πόδια μου νάνα: καλά!» — «Κάνε οἰκονομίες νὰ πάρεις δικό σου ποδήλατο.» — «Τὰ ποδήλατα ἔρχονται καὶ μὲ γυρεύουν!»

Κι' ὁ Ψαλλίδας, ποὺ τὰ μάθαινε αὐτὰ ὅλα, ἀντὶ νὰ θυμώσει, μπιστεύουνταν στοὺς δικούς του: «Τέτοιο παιδί, χάνει τὸν καιρὸ του κοντά μας. Ἀλλοῦ ἔπρεπε νἄναι καὶ τότε θὰ ἐλέπατε!» — «Καὶ ποῦθελες νἄναι;» — «Στὴν Ἀμέρικα! Ἐκεῖ καταλαβαίνουν...» Καὶ τὰ χρόνια περνοῦσαν. Δυὸ χρόνια, τρία, τέσσερα χρόνια.

Κανένας δὲν ἤξερε ποιὰ καὶ ποῦ εἶταν ἡ φαμελιά του. Καμμιὰ φορὰ τύχαινε καὶ μιλοῦσε γιὰ κάποια θειά του ποὺ κάθουνταν στὴν Κοκκινιά. Ἄλλες φορὲς πάλι, ἔλεγε γιὰ τὴ Σμύρνη, ἀπ' ὅπου μωρὸ τὸν πήρανε στὴν καταστροφὴ καὶ τὸν φέρανε κάτι κυρίες τοῦ Ἐρυθροῦ

(Συνέχεια στὴν 6η σελίδα)

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ

ΨΑΛΜΟΣ ΤΟΥ ΜΑΗ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ

Δόξα τοῦ Θεοῦ!

Γνέθεις τὸ φῶς σὲ χρώματα καὶ σὲ λουλούδια.

Τὶς νύχτες ὁ συμπαντικὸς φύλακας ἄγγελός μου,
Σκίζοντας μὲ τὸ δάχτυλο τὸ φῶς, σὲ παρουσιάζει
Μὲς τοῦ ὕπνου μου τὸν οὐρανὸ σὰν τὶς βασίλισσες τῶν βράχων,
Ποὺ ἀκόμα κι' ἀπ' τὸ ἡλιοβασίλεμα ψηλότερες δρῦς ἐπουράνιες—
πάνω ἀπ' τὴ στέγη μας στὸ ξάγναντο ποὺ ἔβλεπε στὴν Ἀθανασία
Σὰν ἀπὸ τ' ἄπειρο κατέβηκαν, νερὰ καὶ λάμψεις, τὰ κλαδιά τους!

Καὶ ποὺ χορὸς ἀσώματος μόλις τὸ φῶς ροδοφιλοῦσε
Τὸ λεπτὸ ἀσήμι κι' ἄρχιζαν νὰ καίονται τὰ μαλλιὰ τῶν βράχων
Σὰ ρόδι τὸν αὐγερινὸ σπάζανε πάνω ἀπ' τὶς κορφές τους!

Κι' ὅπως ἀνάμεσα στὰ φύλλα τους, τὰ δροσερά, ποὺ ἀχολογοῦσαν,
Τ' ἀοτέρια κυνηγιόνταν φλογοπηδώντας μεθυσμένα,
Ἔτσι κι' ἀπάνω σου ἕνα φῶς—μνήμη τοῦ παραδείσου,
Στέμμα τῆς ἄρκτου, τῆς Ἑννάτης κύμα—τρεμουλιάζει,
Ὦ δάσος τῶν κελαϊδησμῶν τοῦ ἀπείρου! ποὺ τὶς νύχτες
Τοῦ κόσμου ὁ θεὸς τὴν πόρτα μου χτυπᾶ μὲ λάσπες ἀστρων
Στὰ δάχτυλα, γιὰ νὰ μοῦ εἰπεῖ πὼς τοῦκλεψες ἀπ' τὰ χαράματα
Ἕνα ἄλογο ἢ πὼς θὰ πρέπει λέξεις ποὺ φωτίζουν
Νὰ βρῶ, πάνω σὲ φύλλα δάφνης νὰ σὲ ζωγραφίσω
Ἢ ν' ἀντιγράψω ἀπ' τοὺς ἀχοὺς τοῦ σύμπαντος, τὸ «Ave Maria . . .»

Κι' ἐνῶ στὶς γλαυκὲς σκάλες του διπλώνεται κι' ἀσχίζει
Τὸ ἀνέβασμά του πάλι ὁ Θεός, 'Εσύ, ἀπ' τὸν πρῶτο βράχο,
Βγαίνεις κι' ὅπως μὲς τ' ἄσπρο σου φόρεμα κυματίζεις
Σὰν ἄνθη τ' ἄστρα πάνω σου χτυποῦν τὰ πέταλά τους!

Ave Maria . . .

Οἱ χορωδίες σηκώνονται τῶν δέντρων
Κι' οἱ φυλλώσιές τους τρέχουνε ἀλαφρὲς σὰ νὰ τὶς ἔχει
Πάρει τὸ φῶς! σὰ νὰ μὴν ἔχουν ρίζες νὰ σταθοῦνε!
Πράσινα νέφη ποὺ οἱ ἄγγελοι κρεμοῦν τὰ χρώματά τους!

*

Σὰν ἀνοίγεις τὴν πόρτα σου καὶ σὲ περικυκλώνει τὸ φῶς,
Ἀφήνεις πίσω σου ἀνοιχτὲς ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν τὶς πόρτες
Κι' ὅλες μαζὺ τῆς ἄκροποταμιᾶς οἱ καλαμιές,
Ἐνῶ φωτίζουν τὸν ἀγέρα οἱ ροδοδάφνες,
Σφυρίζουν ἕνα κατανυχτικό, Ave Maria . . .

Ave Maria . . .

Κι' ὁ ἀγέρας του πούπουλα φῶς σηκώνει,
Σὰν ἀνθισμένες μυγδαλιὲς στὸν ἥλιο, μὲς τὶς φλέβες μου,
Σὰν ἄνθη ἐλπῆς στὰ ράμφη τῶν περιστεριῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
ποὺ σὲ ἀναγγέλουν κάθε πρωΐ, σὲ γράφουνε πάνω στὰ δέντρα.
Σὲ γράφουν στὸ γαλάζιο τὸ νερὸ καὶ δὲ σὲ σβύνει ἡ θάλασσα!

*

Ave Maria . . .

Τῶν οὐρανῶν δὲν εἶναι τούτη ἡ ἄνοιξη!

Στὸ πρόσωπό μου ὁλόγυρα τ'ἀνοιγμένα παράθυρα τῆς μέρας
Καρφώνουν πάνω μου ἕνα φῶς ποὺ ἀπὸ τὰ οὐράνια χύνεται!
κι' ὅσο βραδυώνει ἀνοίγουνε καὶ πιὸ πολλά! κι' ὅσο βραδυώνει,
Γίνεται ἀκόμα πιὸ ζωηρὸ τὸ φῶς τους! ἑνωμένα
Φωτᾶνε σὰ ν' ἀστράφτουνε ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου!

Τὸ πρόσωπό μου ἀνάμεσα στ' ἀνοιγμένα παράθυρα τῆς μέρας,
Σὰν κάτω ἀπὸ τὸ νάρθηκα νὰ βρίσκομαι τῆς πιὸ μεγάλης,
Τῆς πιὸ λαμπρῆς Μητρόπολης τοῦ κόσμου, ἀλλάζει χρώματα!
Καὶ ξαίρω πὼς ὁ ἥλιος δὲ φωτίζει μὲ χρώματα
Καὶ ξαίρω πὼς δὲ φαίνεται τὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου!
Κοιτάζω ἀπ' τὸ παράθυρο μὲ ξαφνιασμένη τὴν ψυχή μου,
Μὰ οὔτε μιὰ πέτρα στὰ ψηλὰ βουνὰ δὲν ἔχει ἀλλάξει
Σὰν οὐρανὸς εἶναι ὁ οὐρανός, σὰ δέντρα εἶναι τὰ δέντρα!

Δόξα τοῦ Θεοῦ!

Σὲ μιὰ κορφὴ ἕνα οὐράνιο ἀλάφι πρόβαλε!
Κι' ἀκίνητο μέσα στὸ φῶς τὰ κέρατά του ἔχει στριμμένα.
Ἤρεμο σὰν τὴν πέτρα τοῦ βουνοῦ τὴν ὥρα τοῦ ἡλιοβασιλέματος,
Σκεπάζει μ' ἕνα ὡραῖο χαμόγελο ὁλόκληρη τὴν οἰκουμένη!

*

Σὰ νὰ βγαίνεις ἀπ' τὴ σκηνὴ κι' ἀπ' τὸ χαμόγελο τοῦ Κυρίου,
Ἀλλοκοβάφουν τὼν χειλιῶν σου οἱ κερασιὲς τὸν ἄνεμο!
Στὸ φῶς κρυμμένος ὁ Γαβριὴλ σὲ παρακολουθεῖ μέσα στὰ δέντρα
πάνω στοὺς λόφους σὲ κρατᾶ τὸ φῶς ἀπ' τὶς μασχάλες σου!

(Συνέχεια στὴν 6η σελίδα)

ΒΙΒΛΙΟ

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ—ΠΑΠΑΔΑΚΗ.— "ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ„

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΑΗΔΟΝΟΠΟΥΛΟΥ

Γιὰ νὰ κρίνει κανένας ἕνα παιδικὸ βιβλίο πρέπει νὰ ξαναγίνει ὁ ἴδιος, ὅσο τοῦ εἶνε δυνατὸ παιδί. Μέσα καὶ στὴν πιὸ ὥριμη καρδιά, ποὺ ἔζησε καὶ θοκίμασε κάθε λογῆς ἀπόκειρα ταξιδέματα πρὸς τὴ φαντασία, τὰ πρῶτα ταξιδέματα ἔχουν ἀποτυπώσει τὸ θάμπος τους σὲ νοσταλγικὲς εἰκόνες. Πολὺ συχνά, στ' ἀντίκρυσμα μιᾶς περιπέτειας τοῦ Βὲρν ἢ κανενὸς παραμυθοῦ τοῦ Ἄντερσεν τοῦτες οἱ εἰκόνες ζωντανεύουν μὲ τὴν ἴδια μαγικὴν ἀνταύγεια ποὺ τὶς κυοβέρνησε κάποτε. Πρέπει ὅμως νἀνάι Βὲρν ἐκεῖνος ποὺ θὰ τὶς ἐκανζωντανέψει, πρέπει νἀνάι Ἄντερσεν. Μ' ἄλλα λόγια, γιὰ νὰ ζήσει τὴν ἰσπαρταριστὴ τοῦτη ἀναδρομὴ πρέπει νὰ πέσει στὰ χέρια του ἕνα ἄριστο, παιδικὸ βιβλίο.

Τὸ «Παραμύθι τοῦ Ὀλύμπου» τῆς κ. Παπαδάκη συγκεντρώνει ὅλες τὶς ἀρετὲς ποὺ χρειάζουνται γιὰ νὰ ξαναγίνουμε παιδιά. Χαίρεται κανένας τὰ καλοδιαλεγμένα του θέματα, τὴ γόνιμη φαντασία ποὺ τὰ μεταπλάθει σὲ μικρὰ ἔργα τέχνης, τὴ λιτότητα τοῦ ὕφους ποὺ θοηθᾶ τὴν πλοκὴ χωρὶς περιττὴ φλολογία ποὺ κουράζει καὶ παρασύρει ἀλλοῦ τὴν παιδικὴ προσοχή.

Μὲ τὴν πρώτη ματιά, στοὺς πίτλους μονάχα τῶν εἰκοσιδύο μικρῶν διηγημάτων ποὺ συγκροτοῦν τὸν τόμο, ὁ ἀναγνώστης διαισθάνεται πολλὲς εὐγενικὲς προθέσεις καὶ μιὰν ἐσθόνη βαρὶ ποὺ ἡ συγγραφέας τους ἐπωμίζεται. Ἡ ἐργασία τοῦτη θὲν ἔχει γιὰ μοναδικό της κίνητρο τὴν τέρφη τοῦ παιδιοῦ. Τὰ θέματά της, σταθμοὶ ἱστορικοί, θρησκευτικοὶ καὶ φυσιολατρικοί, μ' ὅλη τὴν προσεγμένη τους ἐπιλογή, στὰ χέρια ἑνὸς ἄλλου θὰ μποροῦσαν νὰ ξεπεράσουν τὸ χιλιοειπωμένο τους ἐκυτό· νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὴ δασκαλικὴ ξηρότητα ποὺ τ' ἀραλιμᾶζε στὰ σχολεῖα μας. Ἔχουν ὅμως τὴν τύχη νὰ πέσουν στὰ χέρια μιᾶς ποιήτριας. Κ' ἡ ποίηση, καθὼς εἶνε γνωστὸ ἐξυφώνει κι' αὐτὴ τὴν καθημερινότητα, ἐκανδίνει στὰ πράμματα καὶ στὰ γεγονότα τὸ χαμένο τους ἐκυτό. Ἔτσι, τὰ γνωστὰ γιὰ τὸ μικρὸ ἀναγνώστη θέματα τοῦ θιβλίου, τοῦ προσφέρονται ἀνανεωμένα, φρέσκα καὶ δροσερά. Τὸ ξερὸ χρονικὸ τῆς ἱστορίας ζωντανεύει, μὲ τὶς λεπτομέρειές του πρασιτὲς στὴ σύγχρονη ζωή, οἱ ἥρωες κατεδαίνουν ἀπὸ τὰ θάβρα τῆς σιωπῆς καὶ ἐξηγοῦν τὸν ἐκυτό τους, οἱ παραδόσεις ἀποκαλύπτουν μὲ οἰστρο ποιητικὸ τὰ σύμβολά τους κ' ἡ φύση παρουσιάζεται στὰ παιδιὰ μιάτια ὅπως εἶνε: Γεμάτη νόημα καὶ προορισμό.

Τὸ θιβλίο ἀρχίζει μὲ τὸ «παραμύθι τοῦ Ὀλύμπου», ποὺ τοῦ ἔδωσε μαζὶ μὲ τὸν τίτλο καὶ τὴν ἔξοχη ἀκριβμία ποὺ ἐξύφωλλου, φιλοτεχνημένη ἀπὸ τὸ νέο ζωγράφο Γ. Λίμπερόπουλο. Αὐτὸ τὸ ἐξυπνο ἐόρημα τῆς ἀναδρομῆς στὴ μυθολογία, μὲ τὸν "Ὕπνο καὶ τὸ "Ὄνειρο, τοὺς Ὀλύμπιους θεοὺς καὶ τὸ μικρὸ μαθητὴ Λίμπη, ἀποκοιμισμένον πάνω ἀπὸ τὴν ἄγραφτην ἔνθεσή του, δὲν εἶνε τὸ μοναδικὸ στὴ χορεία τῶν ἱστορικῶν διηγημάτων τοῦ θιβλίου. Στὸ ἀμέσως ἑπόμενο διήγημα, ἡ μάχη τοῦ Μαραθώνα ζωντανεύει μέσα στὴν κουδέντα ἑνὸς νεαροῦ Ἀθηναίου μ' ἕνα φίλο του Σπαρτιάτη. Στὸ τρίτο διήγημα ὁ θρύλος τῶν Θερμοπυλῶν ρίγνει ἀπὸ τοὺς ὄμους τὸν ἐκτυφλωτικὸ του χιτώνα καὶ παρουσιάζεται ἀνθρώπινος. Στὶς «Τρεῖς φωτιὲς στὸν ἀντικρυνὸ λόφο», ἕνα μεγάλο γεγονὸς ποὺ ἄλλαξε τὴν πορεία τῆς ἱστορίας, ἢ ἀπόκρουση τῶν Περσῶν ὄξω ἀπὸ τὰ Βοζαντινὰ σύνορα χρωστᾶ τὴν ἐπιτυχία του σ' ἕναν νεαρὸ σπαθάριο, ἀγνωμένον ἀπὸ τὴ σχολικὴ ἱστορία. Πάνω ἀπὸ αὐτὰ τὰ διηγήματα τὸ παιδὶ θὰ σκεφτεῖ ὀπωσδήποτε. Μέσ' ἀπὸ αὐτὸ τὸν κύκλο ποὺ θὰ τοῦδοσε τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν ἱστορία τῆς πατρίδας του θ' ἀναπτηθῆσει τὸ πρῶτο σπέρμα τῆς πεποιθήσης πὼς τὸ ἴδιο ὅφος μὲ τὰ τραγοῦδια τοῦ Φράνκ, Φωρὲ κλπ. Στὰ λίντ ὁλοκληρώνεται πολὺ περισότερο. Ἡ λεπτὴ τεχνικὴ τῆς, ὁ δυνατὸς μ' ἁπαλὸς της ἦχος, ἡ ἐβγένεια τοῦ ὄφους τῆς καὶ γενικὰ ἡ μουσικὴ της ἰδιοσυγκρασία ταιριάζουν περισότερο σ' ἀφτά. Θ' ἀναφέρουμε ἰδιαίτερα τὴ μουσικότατη ἐχτέλεση τοῦ ἔργου τοῦ κ. Παλλάντιο. Σ' ἀφτὸ τὴ θοήθησε πολὺ καὶ τὸ ἴδιο τὸ κομμάτι, ποὺ πιστέοουμε πὼς εἶνε ἀπ' τὰ καλύτερα — στὸ εἶδος του — Ἑλληνικὰ ἔργα. Πρὶν τελειώσουμε ἔχομε μερικὲς παρατηρήσεις γιὰ τὴ τεχνικὴ τῆς δ. Μαντικιάν· ἰδιαίτερα ὅταν τραγουδεῖ ὄπερα. Μεταχειρίζεται θὰ πρέπει νὰ εἰδικεφτεῖ στὰ λίντ. Στὰ κομάτια ποὺ θὰ «τραγοῦδησε ἀπ' τὶς ὄπερες Φιντέλιο τοῦ Μπετόβεν, Σαμψὼν καὶ Δαλιδὰ τοῦ Σαὶν—Σὰνς κλπ., ὅσο κι' ἀν εἶχαν τὴ σφραγῖδα τῶν προτερημάτων τῆς θρίσκουμε πὼς δὲν ἤσαν στὸ ἴδιο ὄφος μὲ τὰ τραγοῦδια τοῦ Φράνκ, Φωρὲ κλπ. Στὰ λίντ ὁλοκληρώνεται πολὺ περισότερο. Ἡ λεπτὴ τεχνικὴ τῆς, ὁ δυνατὸς μ' ἁπαλὸς της ἦχος, ἡ ἐβγένεια τοῦ ὄφους τῆς καὶ γενικὰ ἡ μουσικὴ της ἰδιοσυγκρασία ταιριάζουν περισότερο σ' ἀφτά. Θ' ἀναφέρουμε ἰδιαίτερα τὴ μουσικότατη ἐχτέλεση τοῦ ἔργου τοῦ κ. Παλλάντιο. Σ' ἀφτὸ τὴ θοήθησε πολὺ καὶ τὸ ἴδιο τὸ κομμάτι, ποὺ πιστέοουμε πὼς εἶνε ἀπ' τὰ καλύτερα — στὸ εἶδος του — Ἑλληνικὰ ἔργα. Πρὶν τελειώσουμε ἔχομε μερικὲς παρατηρήσεις γιὰ τὴ τεχνικὴ τῆς δ. Μαντικιάν· ἰδιαίτερα ὅταν τραγουδεῖ ὄπερα. Μεταχειρίζεται περισότερες ἀπ' ὅ,τι πρέπει νότες χωρὶς θιμπράτο. Ἀκόμα σὲ χρόνους ἀργοὺς— ὅπως στὸ κομάτι τοῦ Χέντελ — μεταχειρίζεται ἕνα ἀραιὸ θιμπράτο, τέτοιο ποὺ Χαλὰ τὸ σφιχτὸ ἦχο ποὺ γενικὰ ἔχει. Ἐπίσης στὴ μελέτη της πρέπει νὰ προσέξει τὰ κρεσέντα, ποὺ μερικὲς φορὲς δὲ διατηροῦν τὴν ἴδια ποιότητα ἤχου ἀπ' τὸ πιάνο στὸ φόστε. Τέτοιες ὅμως ἀτέλειες — φυσικὲς ἄλλωστε — δὲ μποροῦν ν' ἀλλοιώσουν τὰ θερμὰ συγχαρητήρια μαζὶ μὲ τὸ ἐχχαριστῶ ποὺ ἀξίζει ἡ δ. Μαντικιὰν γιὰ τὴ χαρὰ ποὺ μᾶς ἔδωσε.

Τὴν ἑπομένη τῶν Χριστουγέννων ἀκούσαμε τὴ συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας μὲ διευθυντὴ τὸν κ. Λυκοῦδη καὶ σολίστα τὸν κ. Δ. Χωραφᾶ θιολί. Στὸ πρῶτο μέρος εἴχαμε τὸ προλούντιο τῆς τρίτης πράξης ἀπ' τὸ «Σημέρωμα τῶν Χριστουγέννων» μελόδραμα τοῦ κ. Καλομοίρη καὶ τὴ Συμφωνία Νο 5 τοῦ Σοῦμπερτ. Τὸ προλούντιο ἀφτὸ εἶνε γραμένο πάνω στὰ γνωστὰ μας κάλαντα. Ἡ μελωδία τους στὴν ἀρχὴ παραλλαγμένη περνᾶ πλατειὰ τόσο στὰ ἔγχορδα ὅσο καὶ στὰ πνεφστὰ μαζὶ καὶ μ' ἄλλες ἀκόμα φράσεις τοῦ μελοδράματος γιὰ νὰ κατλήξει σ' ἕνα «τούτι» τῆς ὀρχήστρας πολὺ γιορταστικό. Τόσο ἐθμηνεφτικὰ ὅσο καὶ τεχνικὰ μᾶς δόθηκε καλά, ἰδιαίτερα ὁ «τούτι» ποὺ ἡ ὀρχήστρα σφιχτοδεμένη μᾶς παρουσίασε καλὴ ἠχητικὴ ὁμοιογένεια.

Στὴ Συμφωνία Νο 5 τοῦ Σοῦμπερτ θρίσκουμε ὅλα τὰ γνωρίσματα τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ δημιουργοῦ της μαζὶ μὲ τὶς ἀθυνκμίες του. Σ' ἕνα τραγοῦδι (λὶντ) μποροῦμε ν' ἀφτοσχεδιάσουμε. Ἡ ἀρχικὴ ἐμπνεφση μπορεῖ νὰ μᾶς τὸ δώσει, ὅταν εἶνε δυνατή. Δὲ χρειάζεται κεῖνο ποὺ λέμε «ἀνάπτυξη». Δὲ συμθαίνει ὅμως τὸ ἴδιο καὶ μὲ μιὰ συμφωνία. Ἐδῶ πιὰ ἐχτὸς ἀπ' τὴν ἀρχικὴ ἐμπνεφση χρειάζεται «ἀνάπτυξη» χρειάζεται ἐξέλιξη. Ὁ Σοῦμπερτ εἶνε ὁ «κατ' ἐξοχὴν» ἀφτοσχεδιαστής. Ἡ ἐμπνεφσή του εἶνε ἀστεφεφτή. Γενικὰ δὲ ξέρει τί θὰ πεῖ ἐξέλιξη, κατασκεθή. Γι' ἀφτὸ εἶνε κι' ἀφθαστος στὰ τραγοῦδια του — περίπου 630— ἐνῶ δὲ μποροῦμε νὰ ποῦμε τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὴ συμφωνική του δουλειὰ (συμφωνίες, μουσικὴ δωματίου, ὄπερες κλπ.) Ἀπ' τὶς συμφωνίες του λείπει ἡ ἐξέλιξη, ἡ ἀνάπτυξη καὶ γενικὰ τὸ ἀρχιτεχτονικὸ δέσιμο ποὺ συναντᾶμε π. χ. στὸ Μπετόβεν. Στὴ θέση τους ἔχομε ἀφτοεπαναλήψεις ἢ παράθεση καινούρτιων θεμάτων ποὺ δὲν δένονται σφιχτὰ μὲ τὰ πρῶτα. Ἕνα τέτοιο πράμα ὅμως εἶνε

ΘΕΜΑ ΓΙΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

(Συνέχεια απ' τη 4η σελίδα)

Σταυροῦ, τὸν προστατέφανε μὲ κάτι ἄλλα δρφανά, τὸν δώσανε ὅστερα στὴ θειά του. Ἔκανε κἀψποσα ἐπαγγέλματα, στραγάλια, ἐφημερίδες, λοῦστρο, τέλος σ' ἕνα συνεργεῖο ποδήλατα στὴ Λεωφόρο Συγγροῦ. Ἕνα ἀφεντικὸ μάλαμα ποὺ τὸν ἀφινε νὰ κάνει τὸ κέφι του καὶ νὰ δοκιμάζει κάθε ποδήλατο ποῦχε τὸ κατάστημα. Ἐκεῖ ἔγῆκε ξεφτέρι. Μὰ τὸ ἀφεντικὸ πέθανε, ἄλλοι εἶπανε ἀποπληξία, ἄλλοι πῶς τὸν φαρμάκωσε ἡ μάνα τῆς ἀγαπητικιᾶς του, μιὰ Βολιώτισσα, τὸ κατάστημα διάλυσε καὶ τότες θρέθηκε παραγιὸς τοῦ Ψαλλίδα, ποὺ εἶχε νταλαβέρια μὲ τὴ λεγόμενη καὶ γνῶζε τὸ μικρό. Αὐτὸς λοιπὸν τὸν πῆρε καὶ τὸν ἔβαλε νὰ κοιμᾶται σ' ἐκεῖνη τὴν παραγκοῦλα, δίπλα στὸ μαγαζί. Ἐκεῖ ξυπνοῦσε τὸ πρωί, πλένουνταν ἔξω στὴ βρύση, ἀρχίζῳ τὸ τραγοῦδι του κ' ἔδινε κάποια σημασία στὰ θηλυκά, κάτι ὑπηρετιοῦλες καὶ κάτι δεσποινίδες παρδαλές, ποδρχουνταν τάχα γιὰ τὸ κασαπιὸ κ' ὅλο τριγυρνοῦσαν κοντά του κ' ἀνοίγανε τὶς πιὸ κουτὲς κουβέντες. Κάτι τοὺς ἔλεγε κ' φὐτός, ὥς ποῦ νὰ πάρει τὸ ποδήλατο στὸ χέρι, νὰ τὸ φρεσκάρει, νὰ τὸ λαβώσει, νὰ τὸ κάνει τσίλικο. Ἀπ' ἐκεῖ καὶ πέρα οὔτε ἀκρόαση στὶς γυναῖκες. Κάμμιὰ σημασία, κάμμιὰ κουβέντα. Τὸ καβαλλοῦσε, ἔκανε τοὺς πρώτους γύρους του στὰ πευκάκια, κατηγόριζε τὴ θάλασσα, ξανάρχουνταν ἀτραπὴ σοβαρός, μὲ τὸ κεφάλι, μὲ τὸν κορμὸ του γυρτὸ στὶς στροφές, ἀλλοπαρμένος. Τραγοῦδι καὶ ταχύτητα. Ἔτσι, μὲ τὸν καιρό, εἶχε γίνει ὁ Κηρύκος μιὰ φιγοῦρα συνταιριασμένη μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὸ τοπίο τοῦ Ἑλληνικοῦ. Σεμνός, ἀφιερωμένος στὸ ποδήλατο καὶ στὶς δουλιές ποὺ ἀναλάβαινε. Τὸ χειμώνα, βρὲ πιάνω· οἱ βροχὲς καὶ κατεβαίναν τὰ νερὰ κατρράχτες ἀπὸ τὸν Ὑμηττό, κ' οἱ δρόμοι γίνουνταν ἀδιάβατοι, ὁ Κηρύκος στεκάταν στὸ τέρμα τοῦ λεωφορείου καὶ μὲ τὴν πρεπούμενη ἀμοιβὴ ἔπαιρνε κανένα γέρο προξενιὸ ἢ τὴ γυναῖκα του, ἀπ' αὐτοὺς ποὺ κάθουνταν στὸ πάνω Ἑλληνικό, καὶ τοὺς ἀνέβαζε καθισμένους στὴ "μηχανή" του. Τοὺς πήγαινε, ξαναγκατέβαινε, ἔπαιρνε δεύτερο, ἔπαιρνε τρίτο, ἔκανε κάθε θραδάκι τρεῖς τέσσερις καὶ πέντε δρόμους, καλοπληρώνουναν καὶ περίσσευε τὰ ἔσοδά του. Ἀγόραζε κάτι λαστιχένια παπούτσια, πῦ-

στρωση, ἐχτελέστηκε πολὺ καλά. Βέβαια τὸ πάθος ποὺ ἔχει δὲ μπορεῖ νὰ μᾶς συγκινήσει πιὰ σήμερα καλλιτεχνικά. Μᾶς θυμίζει μιὰ ἐποχὴ σκυταλαλισμοῦ τέτοια ὅπως μᾶς τὴν ἔχει δόσει π. χ., ἕνας Τσαϊλιόφσκι δικαιωμένη τὸν καιρὸ ποὺ γράφτηκε. Σήμερα ὅμως — θηλ. ἔπειτα ἀπ' τὸ πρῶτο πόλεμο — δὲ μποροῦμε νὰ γράφουμε ἀκόμα στὰ γνάρια κείνης τῆς μουσικῆς. Ἐκεῖνο ποὺ στάθηκε ἀδύνατο νὰ καταλάβουμε ἤταν ἡ «Χορεφτικὴ φαντασία». Νομίζουμε ὅτι εἶνε προτιμότερο νἀφήνουμε τὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ ἔτσι ὅπως παίζεται ἀνόθεφτη στὴν ὕπαιθρο. Ἡ χορεφτικὴ φαντασία στηρίζεται πάνω σὲ δυὸ θέματα ὄχι πραγματικὰ δημοτικὰ ὅπως μᾶς λέγει καὶ τὸ πρόγραμμα. Ἡ λέξη «φαντασία» ὅμως δὲ θὰ πεῖ καὶ ἔλλειψη ὁποιοσδήποτε φόρμας. Τὸ κομάτι ἀφτὸ θὰ μποροῦσε νὰ μὴ τέλειωνε ποτέ.

Χωρὶς ρυθμικὲς ἀλλαγὲς — χαρακτηριστικὸ τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς — ἑνορχηστρωμένο μὲ τρόπο ποὺ τόσο λίγο στέκει στὴν ἑλληνικὴ μουσική, κούρασε μὲ τὴ διαρκὴ ἐπαναληψή του. Δὲ θρίκαμε πουθενὰ τὸν καλλιτέχνη δημιουργὸ ποὺ θάθινε μιὰ ἀνάπτυξη μέσα σὲ μιὰ ἀρχὴ κ' ἕνα τέλος. Βασικὰ στοιχεῖα γιὰ νὰ ποῦμε μιὰ δουλειὰ ἔργο τέχνης. Ἔχει θέβαια μιὰ κάποια τεχνική. Ἕνα τέτοιο ὅμως πράμα δὲν ἀρκεῖ σήμερα. Τὸ ἔργο ἀφτὸ θὰ μποροῦσε νἄναι τὸ μισό, τὸ ἕνα τέταρτο ἢ ἀκόμα καὶ τὸ διπλάσιο. Ἀλοίμονο ὅμως στὸ ἔργο τέχνης ποὺ γενᾶ στὸν ἀκροατή, θεατὴ ἢ ἀναγνώστη τὴν ἐντύπωση πὼς θὰ μποροῦσε νὰ τοῦ κόψει ἢ νὰ τοῦ προστέσει ὅ,τι θέλει.

ΦΟΙΒΟΣ ΑΝΩΓΕΙΑΝΑΚΗΣ

ΨΑΛΜΟΣ ΤΟΥ ΜΑΗ

(Συνέχεια απ' τη 4η σελίδα)

Ave Maria . . .

Σὲ χαιρετοῦν λευκὰ φορέματα ἀπ' τοὺς βράχους
Ποὺ κρύβουν χίλια γόνατα στὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας
Καὶ κρύβουν χίλια γόνατα ποὺ βρέχονται στῆς χλόης τὴν πάχνη.
Δεξιὰ κι' ἀριστερὰ σου στὴν πεδιάδα ὅπως διαβαίνεις
Γιὰ νὰ χαθεῖς ἀπ' τὶς χρυσὲς σκάλες τῶν λόφων πρὸς τὰ πάνω,
Ἐνῶ χορεύουν δυὸ λευκὰ φτερὰ πίσω στοὺς ὤμους σου !

Τὶς νύχτες ὅνειρο καὶ φῶς ἀπέναντί μου γράφεσαι,
Γραμμὲς λεπτές, δαντελωτὴ ἀστραπή, γράφεσαι ὡς πάνω
Τὸ ἄπειρο ξεδιπλώνοντας τὴν κορυφογραμμή σου,
Κῦμα καὶ σῶμα, φωτεινὸ σχέδιο σὰν τοῦ Ταϋγέτου
Ποὺ μὲ τὶς ἄνισες κορρὲς του μοῦδειχνε τὸ στερέωμα,
Τοὺς δρόμους καὶ τὶς ἐκκλησιὲς τοῦ σύμπαντος ! Γραμμένο
Πνεῦμα ὑψηλὸ τοῦ σύμπαντος χωρὶς χῶμα καὶ πέτρες !

Μέρα καὶ νύχτα πρὸς τὸ φῶς μὲ γύριζε ἀπ' τὸ χέρι
Κι' ὅπως αὐτὸς στὰ μάτια μου κοντὰ τοὺς κεραυνούς του
Μοῦ ἄναβε, γιὰ νὰ συνηθᾶω σ ἰς ἐπουράνιες λαμψεις,
Ἔτσι ἀπ' τὸ χέρι μ' ὁδηγεῖς καὶ σύ. μέρα καὶ νύχτα,
Στὰ μάτια μου τοὺς κεραυνοὺς ἀνάβοντας τοῦ Μάη !

Μ' ἀπόψε, σὰ νὰ μὲ κρατᾶς, σὲ βλέπω ἀπὸ ψηλότερα,
Ξυπόλητη, μὲς ἀπ' ἀρνιά, σηκώνοντας τὸ φόρεμά σου
Μὲ τὸ ἕνα χέρι καὶ μὲ τ' ἄλλο σου στὸ στῆθος σταυρωμένο,
Σὲ ἄστρινο μέσα φωτοστέφανο ἀπὸ τὰ πόδια ὡς τὰ μαλλιά σου,
Νὰ παρουσιάζεσαι μ' ἕνα μεγάλο βρέφος στὴν ἀγκαλη σου !

*

Χοροὶ παιδιῶν ἡ θάλασσα, χοροὶ παιδιῶν τὰ νέφη
Δὲν ξαίρω ποῦ διαβάζουνε τὰ πουλιὰ καὶ τὰ δέντρα,
Τὰ πρῶϊμα στάχυα ποὺ λυγοῦν κἰ' οἱ καμπάνες ποὺ λάμπουν,
Δὲν ξαίρω ποῦ διαβάζουν τὰ τριαντάφυλλα αὐτὸ τὸ Ave Maria . . .
Σὲ ποιὰ ρομφαία, σὲ ποιὸ ἔγχρωμο ποτάμι ποὺ χωρίζει
Στὰ δυὸ τὸν κόσμο, γιατὶ κλαίω ἐγὼ καὶ δὲν τὸ βλέπω !

Ave Maria . . .

Μὰ δὲν τολμῶ νὰ παραβάλω τὴ φωνή μου !
Δὲν ἀντιγράφεται τοῦ Θεοῦ τὸ ποίημα ! Δὲ μετριέται
Τὸ φῶς ! Δὲν ἀποδίνονται τὰ χρώματα ! Ἡ καρδιά μου
Μόνο τ' ἀκούει, σὰ νὰ πηγάζουν μὲς ἀπ' τὴν καρδιὰ μου
Τ' ἄνθη ποὺ πέφτουν γύρω μου ἀπ' τὼν οὐρανῶν τὶς θύρες !

Στὴν ἄκρη ἐγὼ τοῦ ποταμιοῦ—πεδιάδα ποὺ χορεύουν ἄγγελοι
Χίλιες μικρὲς πηγὲς φωτιὰς ποὺ ἁπλώνονται καὶ ἀστράφτουν —
Σ' ὅλες τὶς φυσαρμόνικες ἀναγνωρίζω τὴ φωνή μου !

Κι' ὅμως, δὲν εἶναι τ' οὐρανοῦ, τῶν δέντρων ἢ τῆς θάλασσας
Τὸ Ave Maria ποὺ ἀπὸ ψηλὰ τὸ ἀκούω νὰ κατεβαίνει
Καὶ ν' ἀνεβαίνει ἀπὸ τὴ Γῆς κι' ἀπ' τ' ἀνοιξιάτικα δρη
Ρέοντας μὲς τὶς χαράδρες τους νὰ ρίχνει τὶς ἀχνὲς βιολέττες !

Δόξα τοῦ Θεοῦ !

Ὅλο τὸ ἄπειρο, μιλᾶ μὲ τὴ φωνή μου !
Μιλᾶ πιὸ πέρα κι' ἀπὸ κεῖ ποὺ βλέπω ἐγὼ κι' ἀκούω,
Σὰ νὰ σὲ βλέπουν πιὸ ψηλὰ κι' ἀπ' τὸ ὑψηλότερο ποτάμι
Τοῦ στερεώματος ἀπόψε ! Σὰ νὰ μὴ γνωρίζουν
Ποῦ ἀνήκεις ! Σὰ νἄσαι φωτιὰ ποὺ γράφεσαι καὶ σβύνεις
Κι' ὅταν μακραίνεις ἀπὸ μέ, κλείνεις τοῦ θεοῦ τὰ μάτια !

Σὲ συνοδεύω μέχρι ἐκεῖ ποὺ φτάνω ! Ἐκεῖ ποὺ φτάνουν
Οἱ κόσμοι ποὺ τοὺς ἀγαπῶ τῆς μέρας καὶ τῆς νύχτας !

Ave Maria . . .

Μακρύτερα κι' ἀπὸ τὴν ποίηση ποὺ δὲν ἔχει
Χῶρο νὰ κλείσει τὴ λεπτὴ φωτιά, λέξεις νὰ γράψει
Τὸ λεπτὸ φόρεμα ! Ὡς ἐκεῖ ποὺ φτάνω ! Ave Maria . . .

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ

ποδήλατό του. Τῶχω κάτω στὴν ἀποθήκη, τὰ κομμάτια του, ρημάδι... Ἔτσι ἔγινε, λέω κι' ὁ Κηρύκος μας, καὶ μὲ παίρνει τὸ παράπονο, καὶ κλαίω, ἐγὼ ὁ σερέτης ὁ Ψαλλίδας, κλαίω, ὁ γουρουνόμουτρος, κλαίω, καὶ σφαλνῶ τὴν πόρτα νὰ μὴν ἀκούσει τὸ θηλυκό...

— Κουράγιο, Ψαλλίδα!

Ἄμα ἔγῆκε τὸ παιδὶ ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο, τὸν ἔφερε ὁ Ψαλλίδας στὸ πρῶτο πάτωμα, στὸ μοναδικὸ δωμάτιό τους πάνω ἀπὸ τὸ χασάπικο.

— Βλέπεις ἀπὸ δῶ τὴ θάλασσα; ρωτοῦσε ὁ Ψαλλίδας.

Ὁ Κηρύκος σάλευε μόλις τὸ κεφάλι. Δὲν εἶχε μείνει χρέας πάνω στὸ μοῦτρο του, ἢ μύτη θερρεῖς κ' εἶχε μεγαλώσει, τὸ πηγοῦνι, οἱ μασσέλες του πήρανε μιὰ σκελετικὴ ἀγριάδα, ποὺ τὴν περίσσευε ἐκεῖνο τὸ μεγάλο του μέτωπο. Σὰ νὰ πεισμώνουναν μὲ κάποιον καὶ νὰ μάλωνε, ἔκλεινε κάπου κάπου τ' ἀράπικα μάτια του, τ' ἄνοιγε σὲ λίγο καὶ ρίχναν τότες ἀστραπές.

— Βλέπεις ἀπ' ἐδῶ τὴν ἐκκλησιά ; ρωτοῦσε ὁ Κώστας.

Ὁ Κηρύκος σάλευε τὸ κεφάλι.

— Βλέπεις ἀπ' ἐδῶ τὸ δρόμο, δὲς πῶς ἀνεβαίνει γιὰ τὰ Σούρμενα... ἔλεγε ὁ Μαραγκός. Ὁ Κηρύκος σάλευε πάλι τὸ κεφάλι κι' ἔκλεινε πεισματερὰ τὰ μάτια του.

Ἕνα ἀπόγεμα, μὲ τοὺς δικούς μας τριγύρω, ἔκανε νὰ δοκιμάσει τὰ δεκανίκια ποὺ τοῦ φέρανε.

— Πηγαίνετε δῶ! τοὺς εἶπε.

Πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα, σκυφτοί, μαζεμένοι, ἀφουγκρίζονταν τὸ δύσκολο βρόντο, τὸ τρέκλισμα, τὴν ἄγρια, θυμωμένη προσπάθεια. Καὶ κατάπι τὸν ἀκούσαν ποὺ ἔπεσε, τὴν πνιγμένη κραυγή τους, καὶ τρέξαν ὅλοι τους μέσα, θ' ἄλεγες πῶς ψυχομαχοῦσε. Ὁ Ἰδρώτας ἔτρεχε κόμπο κόμπο, σὰ σπυριὰ ποὺ ἀνοίγουν, πάνω στὰ ξέσαρκα μυλίγγια του. Εἶχε ἀνεβεῖ ἀπὸ τὸ χασάπικο κ' ἡ Τρίτη γυναίκα τοῦ Ψαλλίδα, ἔσιαζε μαζὶ μὲ τοὺς ἄντρες τὸ προσκέφαλο, δουβὴ σὰν κι' ἐκείνους.

Κι' ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ Κηρύκου:

— Τὸ Σουμὲ τί τὸν κάνατε;

— Πλέρωσε κάτι σταβλὰ ἔξοδα, μιὰ φευταποζημίωση, γιατὶ δὲν ἀποδείχτηκε τὸ λάθος του...

— Τί τὸν κάνατε; ξαναρώτησε μὲ τὸ μοῦτρο του χωμένο μέσα στὸ προσκέφαλο. Τί τὸν κάνατε; ξαναεπῆε, σὰ νὰ μιλοῦσε μόνος του.

Δὲν ξέρανε οἱ φίλοι τί ν' ἀπαντήσουνε. Χαμηλῶσαν τὰ μάτια, μὰ τὴν ἄλλη μέρα, ξημερώματα, ξεκίνησε ὁ Ψαλλίδας γιὰ τὸ σπίτι τοῦ Σουμέ, στὸ Χασάνι. Τὸν βρῆκε ποὺ ἀγωνίζουνταν νὰ ξέφει τ' ἄλογό του. Ἡ κουδέντα τους πῆρε ἄσκημο δρόμο. Ὁ Σουμὲς ἔτσαν ἕνας μισὴ μερίδα ἄντρας, μ' ἕνα τρόπιο σκουφὶ πάνω στὴ φαλακρὴ κεφάλα του, μὲ τὰ μάτια τσίμπλια καὶ νερωμένα, μὲ τὰ χέρια δεμένα, ὅπου ὁ Ψαλλίδας τοῦ κατέβασε τὴ χερούκλα πάνω στὸ δεξί, πάνω στὸ ζερβί, στὸ δεξὶ πάλι μάγουλό του, τρεῖς μπάτσους. Δὲν εἶπε τίποτε ἄλλο ὁ Σουμές, παρὰ τὰ ἴδια:

— Ἐγὼ δὲν ἔφταιξα, δὲν πληρώνω, φτάνουν ὅσα ἔθωσα...

Ὁ σκύλος του, πίσω ἀπὸ τὸ κοτέτσι, ποὺ τὸν εἶχαν δεμένο, ἕνα κανελὶ μπαστάρελι, ἄρχισε νὰ κλαφουνάει καὶ βρέθηκε τότες ἐμπρός τους ἡ Μαούτσα, ἡ κόρη τοῦ Σουμέ. Ἔτοξεῆε, ἄρπαξε τὸν Ψαλλίδα ἀπὸ τὸ γιακά:

— Σύρε ἀπ' ἐδῶ, καὶ γάσου!

Εἶτανε δεκαπέντε, εἶτανε δεκάξὴ χρονῶ: Κάπου ἐκεῖ δεῖγναν τὰ θυμωμένα χείλια, τὰ ὀρθὰ τῆς στήθεια καὶ τ' ἀνοιγά τῆς σκέλια, πού, μὲ τὸν τόσον ἥλιο ξεκαλόριζαν κάτω ἀπὸ τὴ κασεδένια φτενή της φουστα.

Φαίνεται ἀκόμη ὥς σήμερα ὁ Ψαλλίδας, αὐτὴν ἐκεῖ τὴ συνάντησή του μὲ τὴ Μαούτσα, νιώθει τὸ Χέρι τῆς καμμιὰ φορὰ στὸ λαιμό του κι' ἄς πέρασε καιρός. Καὶ σιλλογιέται πὼς οὔτε τὸ φανταζόταν τότε πιὰ θὰ γίνουνταν ἡ συνέχεια τῆς κωμωδίας τους, πῶς θὰ δένουνταν πάλι τὰ ποδήματα μὲ τὸν Κηρύκο του.

Ἄμα νιώτισε τὸ μαγαζί, ἄκουσε ἀπάνω τὰ δεκανίκια ποὺ ἀγωνίζουνταν νὰ περπατήσουν. Ἀνέβηκε, τὸν βοῆκε, τοῦ δεῖ γνῶθηκε τὴν ἐπίσκεψη. Ὁ Κηρύκος, μοῦ σκεμα στὸν ἰδρώτα, κίτρινος, στεκόταν σὰν κρεμασμένος μέσα στὰ δυὸ του δεκανίκια.

— Ἔτρεξε ἀπάνω μου νὰ μὲ φάει, ποὺ γύτῆησα τὸν πατέρα της.

— Ἄμα περνοῦσαν, κρεμιόταν στὸ παραθῆρι της νὰ μὲ δεῖ... Καὶ στὸ δεύτερο γύρο μου, κατέβαινε στὴν ξώπορτα, πήγαινε ὥς τὴν ἄκρη τοῦ δρόμου, ἔτρεχε πίσω μου...

Αὐτὰ εἶπε ὁ Κηρύκος, κ' ἄρχισε πάλι νὰ κάνει τὶς δοκιμές του γιὰ νὰ περπατήσει. Γρήγορα ἔπαιρνε τὴ συνήθεια, ἀπὸ μέρα σὲ μέρα δυνάμωνε, κ' ὁ Ψαλλίδας κοίταζε μὲ θαυμασμό.

(Τὸ τέλος στὸ ἐρχόμενο)

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΥΤΗ

(Συνέχεια από τὴν 3η σελίδα)

σκεται, σὰν οὐσία, μέσα στὶς ρίζες καὶ τὶς πηγὲς ἑνὸς τόπου συγκεκριμένου, καὶ παράλληλα, ὅσο περισσότερο προσαρμοσμένο εἶνε, σὰν μορφή, μὲ τὸ γενικώτερο αἰσθητικὸ πνεῦμα μιᾶς ἐποχῆς, τόσο καλλίτερα κερδίζει: τὸ ἔπαθλο τοῦ παγκόσμιου ἐνδιαφέροντος, τόσο ἀποτελεσματικώτερα κατα φέρνει ν' ἀντισταθεῖ στὶς ἰδιοτροπίες τοῦ χρόνου.

Τὴν ἀλήθεια τούτη δὲν μπόρεσαν φαίνεται νὰ νοιώσουν οἱ ἀμέσως προγενέστεροί μας, κυριεμμένοι κ' ἀπὸ ἕνα "σύμπλεγμα κατωτερότητας" ἀδικαιολόγητο νομίζῳ τὴ στειρὴ ποὺ εἶχανε κιόλας πίσω τους μοσσὲς μεγάλες σὰν τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Κάλβου, τοῦ Παπαδιαμάντη, τοῦ Παλαμᾶ, τοῦ Καβάφη, τοῦ Σικελιανοῦ. Ἀπεναντίας οἱ σημερινοί, ἔγοντας ἐκτιμήσει βαθύτερα τὶς ἀξίες τῆς παράδοσης κατάφεραν (κι' ἴσως γι' αὐτὸ τὸ λόγο) ν' ἀπολυτρωθοῦνε ὁλότελα ἀπ' αὐτὸ τὸ «σύμπλεγμα» καὶ τὸ μόνο ποὺ τοὺς γνοιάζει τώρα εἶνε πῶς ν' ἀξιοποιήσουνε καλλίτερα τὸν πλοῦτο τῆς προσωπικῆς τους πείρας, ἰσότιμα μ' ἕναν ὁποιοδήποτε ξένο. | Οἱ ἴδιοι αὐτοί. μπόρεσαν ἔγκαιρα ν' ἀντιλήφθοῦνε πῶς ἑνόσω ὑπάρχει μπροστά τους κάτι, ποὺ τοὺς φοβίζει, γιατὶ τοὺς φαίνεται ἴσως ἀνότερο ἀπὸ τὶς δυνάμεις τους, ὁ καλλίτερος τοῦπος γιὰ νὰ τὸ ὑπερνικήσουνε δὲν εἶνε νὰ γυρίζουν ἄλλοῦ τὸ πρόσωπό τους ἢ νὰ σφαλοῦν τὰ μάτια τους, ἀλλὰ ἀπεναντίας νὰ τὸ ποσεγγίζουνε θαραλλέα, νὰ τὸ γνωρίζουνε, νὰ τὸ δοκιμάζουνε ἀπὸ κάθε πλευά, νὰ τὸ λειτουργοῦνε, καὶ μονάχα ἔτσι νὰ φτάσουνε ἀργότερα στὸ σημεῖο καὶ νὰ τὸ ξεπεράσουνε.

Μὰ τέτοια ἀντίληψη, προοδευτική, συγχρονισμένη, ἀπαλλαγμένη ἀπὸ περιττοὺς φόβους τοὺς βοήθησε νὰ πάνε πέρα κι' ἀπὸ κεῖνο ποὺ ἀποτελοῦσε τάχα τὸ μεγαλεῖτερό τους στῆγμα, θέλω νὰ πῶ τὸν πεοίφημο Εὐρωπαϊσμό, καὶ τοὺς ἔδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ κυτάξουνε μὲ καθαρώτερο μάτι τὸν δικό τους τόπο, ἀλλὰ νὰ στρέφουνε τὴ προσοχή τους καὶ στὶς παραμελημένες ὥς τότε, μεγάλες ἀξίες τῆς Ἀνατολῆς. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ θὰ σᾶς φανεῖ παράξενο, τὸ παραδέχομαι. Μιὰ μέρα, ὅμως, ὅταν μελετηθοῦν βαθύτερα τὰ ἔργα τῶν συγχρόνων μας θὰ φανεῖ τί ρόλο ἔπαιξε ἡ αἰσθητικὴ τῆς Ἀνατολῆς σὲ ἔργα σὰν τοῦ Κόντογλου, τοῦ Χατζηκυριάκου — Γκίκα, καὶ τοῦ Τσαρούχη, καὶ πόσην ἐπίδοαση εἶχε ἀπάνω στὴ λυρικὴ ποίησή μας, ποὺ προτίμησεν ἔπ! τέλους τὸν ἥλιο, τὴ θάλασσα καὶ τὸ φῶς ἀπ' ὅλους τοὺς κόκνους ἢ τὰ πάρκα τῆς Εὐρώπης, καὶ δοκίμασε — μπορεῖ κι' ἀσυνείδητα της — νὰ ἑκναδοεῖ τὴν ἀνογυτόγοωμη γλῶδῆ τῆς Περσικῆς καὶ τῆς Ἀραβικῆς ποίησης. ἂν δνι καὶ τὸν ἀπρόσωπο χαρακτῆρα τῶν ὕμνων τῆς παλῆᾶς Αἰγύπτου.

Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ ποὺ τ' ἀναφέρω ἐδῶ πέρα σὰν σὲ παρένθεση, ἀλλὰ ποὺ θὰ τὸ ξαναπιάσω κάποτε ἀναλυτικώτερα γιατὶ μ' ἐνδιαφέρει ἐξαιρετικά, δὲν θέλω νὰ μὲ παρασύρει ἀκόμα πιὸ πέρα. Δοξοδρόμησα καὶ τὸ ἀναγνωρίζω. Γι' αὐτό, εἶνε τώρα πιὸ σωστό, μιὰ κι' εἴδαμε ὅτι δὲν εἶνε ξεχωριστὴ ἡ πνευματικὴ μας μοῖρα ἀπὸ τὴ μοῖρα τοῦ ὑπόλοιπου κόσμου, νὰ προχωρήσουμε καὶ νὰ ἐξετάσουμε ποιές ἤταν οἱ συνθῆκες ποὺ προκαλέσανε τὸν ἀντίχυτπο τῶν ἀλλεπάλληλων αὐτῶν πειραματισμῶν στὴν Τέχνη, ἂν εἴτανε μονάχα πειραματισμοί, ἂν διαφέρανε — καὶ πόσο διαφέρανε— ἀνάμεσά τους, κι' ἔτσι, ἀφοῦ βρεθοῦμε αὐτόματα δικαιωμένοι, ν' ἀπολογηθοῦμε καὶ γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἐκμεταλλευτήκαμε ἐμεῖς τὰ θιδάγματά τους, θέσαμε δηλαδὴ τὰ λάφυρά τους στὴν ἐξυπηρέτηση τῶν δικῶν μας σκοπῶν.

ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΕΛΥΤΗΣ

(Συνέχεια στὸ ἑπόμενο)

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΟΔ. Κ. ΕΞ. Ἐνταῦθα. Ὄχι καλά. Ι. Τ. Π. Ἐνταῦθα. Δυστυχῶς δὲν μᾶς ἱκανοποίησε ἀπόλυτα. ΛΕΥΤ. ΓΡΗΓ. Τὸ παραδώσαμε στὴ συντακτική μας ἐπιτροπή. ΑΝΤ. ΦΩΝ. Ὄχι καλό. ΑΠΤ. ΦΟΥΡ. Τὰ «Ὄνειρα ποὺ σβύνουν» τὰ κρατοῦμε. ΧΡ. ΒΕΣ. Ἐνταῦθα. Ὄχι καλό. ΑΝΤ. ΤΣΙΡ. Τὸ παραδώσαμε στὴ συντακτική μας ἐπιτροπή· θὰ σᾶς ἀπαντήσουμε. ΓΙΑΝ. ΣΤΕΦ Τοὺς λείπει ἀκόμη ἡ ὡριμότητα κι' ἡ καθαιοότητα τῆς ἐκφρασης. ΓΙΩΡ. ΜΑΝ. Ἐνταῦθα. Δυστυχῶς τὰ ποιήματά σας εἶνε ἄτεγνα, ἀπλοϊκὰ καὶ ἀνώριμα. Χρειάζεται ἀκόμη ἐνασκήθεια καὶ μελέτη. Ὅμοια καὶ τὸ πεζοτρόγουοδό σας. Κ. ΚΟΚ. Ἐνταῦθα. Μόνον λόγια καὶ τίποτ' ἄλλο. ΚΑΔΜ. ΦΑΙΔ. Χαλκίδα. Παρ' ὅλην τὴν τεχνικὴ ἐπιδεξιότητά σας τὸ θέμα σας ἀδιάφορο. Ν. ΒΑΣΑ. Οἱ στίχοι σας ἀνώσιμοι καὶ ἄτεγνοι. Μ. ΚΡ. Ἀδιάφορο. ΤΑΚ. ΚΑΡ. Καλὸ τὸ κροτοῦμε. ΚΩΣΤ. Ναύπλιον. Τὰ λάβαμε καὶ εὐχαριστοῦμε. Στὰ κατοπινά μας θὰ τὰ δημοσιεύσουμε.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ
ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ
Ο ΘΕΟΣ ΚΟΝΑΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ Η "ΚΑΤΑΒΥΘΙΣΗ,,
Πωλεῖται παντοῦ

Κυκλοφόρησε
ΓΙΑΝΝΗ ΧΑΤΖΙΝΗ
ΤΡΕΙΣ ΣΤΑΘΜΟΙ
ΨΥΧΑΡΗΣ — ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ
Μιὰ συνδετικὴ ἀντιμετώπιση τῶν βασικῶν σταθμῶν τῆς νεοελληνικῆς πνευματικῆς ζωῆς
Ἐκδόσεις Γ. ΛΟΥΚΑΤΟΥ
Καλλιδέα

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ
ΜΑΡΙΑΣ ΠΑΠΑΛΕΟΝΑΡΔΟΥ
ΦΩΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΟ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ
Πωλεῖται:
σ' ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ:
ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ
ΗΛΙΟΣ Ο ΠΡΩΤΟΣ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΙΣ ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ ΠΑΝΩ ΣΕ ΜΙΑΝ ΑΧΤΙΔΑ
Προμετωπίδα
ΓΙΑΝΝΗ ΤΣΑΡΟΥΧΗ

ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ
(Πανεπιστημίου 7 — Τηλ. 21-579)
ΘΙΑΣΟΣ
ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗ
Σύμπραξις: ΑΝΤ. ΓΙΑΝΝΙΔΗ
ΕΥΓΕΝΙΟΥ Ο' ΝΗΛ
ΠΑΡΑΞΕΝΟ ΙΝΤΕΡΜΕΤΖΟ
Μετάφρασις: ΣΤ. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
Σκηνοθεσία: ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ ΣΑΡΑΝΤΙΔΗ
Σκηνογραφίαι: ΑΝΔΡΕΑ ΝΟΜΙΚΟΥ

ΓΙΑ ΤΗ «ΘΑΛΑΣΣΑ» ΤΟΥ ΣΟΥΚΑ

Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ (Βραδυνή).—Μέσα στὰ ποτάμια τῆς λογοτεχνικῆς λογοδιάρροιας ποὺ ἔχουν γεμίσει τὸν τόπο, τὸ βιβλίο τοῦ κ. Σούκα εἶναι μιὰ δαση.

Β. ΗΛΙΑΔΗΣ (Ἀθηναϊκὰ Νέα) Λίγα, πολὺ λίγα βιβλία σὰν τὴ «Θάλασσα» θὰ μποροῦσαν νὰ τιμήσουν καὶ τὴν ξένη φιλολογία.

ΜΙΧ. ΡΟΔΑΣ (Ἐλεύθερον Βῆμα).—Εἶναι μιὰ ἱστορία ποὺ πέρνει τὴ κορφὴ τραγωδίας μοναδικῆς στὰ νεοελληνικὰ γράμματα... ὁ συγγραφέας μπαρεῖ ἀδίσταχτα νὰ ὑπερηφανεύεται γιὰ τὴ «Θάλασσα».

Ι. ΧΑΤΖΙΝΗΣ (Νέα Ἑστία) Δυσκολεύομαι νὰ πιστέψω πῶς ὁ κ. Κ. Σούκας δὲν εἶναι ἕνας βέρος θαλασσινὸς . . . .

Γ. ΘΕΟΤΟΚΑΣ.—Εἶναι καλὸ βιβλίο, ἔχει ἀτμόσφαιρα καὶ τέχνη καὶ ὡραῖες ποιητικὲς στιγμές.

Κ. ΜΕΡΑΝΑΙΟΣ (Καλλιτεχν. Νέα).—"Ὁμολογοῦμε πὼς δὲν συναντῶνται συχνὰ παρόμοιες σελίδες στὴ νεοελληνικὴ λογοτεχνία.

Μ. ΛΟΥΝΤΕΜΗΣ. — Κανένας δικός μας συγγραφέας ὡς σήμερα δὲν μᾶς ἔχει δώσει κάτι πιὸ ἁρμυρὸ . . . χραγμένο καὶ πιὸ ἀτίθασο. Εἶσαι αὐτὸ ποὺ μᾶς ἔλειπε. Ὁ θαλασσογράφος μας.

ΧΡ. ΛΕΒΑΝΤΑΣ (Ἀκρόπολις). Τὸ βιβλίο τοῦ κ. Κ. Σούκα εἶναι ἕνα γεγονὸς ποὺ πρέπει νὰ χαιρετιστεῖ ἰδιαίτερα γιατ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΝΕΑ

Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΒΛΟΜΑΔΑΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΝΕΑ

Τὸ περιοδικό μας μὲ τὴ στήλη τούτη δὲ θάθελε νὰ περιοριστεῖ στὴν ἀναγγελία κάθε θεατρικοῦ ἔργου ποὺ ἀνεβάζεται, ἀφοῦ πληροφοριακὰ δὲ θάχε νὰ προσθέσει κάτι περσότερο ἀπὸ τὸν καθημερινὸ τύπο. Ὁ σκοπός της εἶναι νὰ παρασταθεῖ κοντήτερα στὴ ζωὴ τοῦ θεάτρου καὶ νὰ μεταδώσει τὸ πολιμὸ ποὺ τὸ κινεῖ μιὰ φορὰ καὶ ὑπάρχουν τόσοι ἄνθρωποι ποὺ ἀγαποῦνε πραγματικὰ τὸ θέατρο καὶ ὑπάρχει καὶ κοινὸ ποὺ τὸ παρακολουθεῖ μὲ τὸ πιὸ μεγάλο ἐνθουσιασμό.

***

Ἂς δοῦμε λοιπὸν καὶ τὴν ἀντικρυνὴ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ.

— Ἀπ' ὅλα τὰ ἔργα τῆς πρόζας ποὺ παιχτήκανε τελευταῖα στὴν Ἀθήνα, τὴ μεγαλύτερη καλλιτεχνικὴ καὶ «ταμειακὴ» ἐπιτυχία φαίνεται νἄχε τὸ «Ἰντερμέντζο» τοῦ Ὀνήλ. Ὑπῆρξε τέτοια ἡ ἐπιτυχία του ποὺ ἡ κριτικὴ τὴ θεώρησε ἱκανὴ γιὰ νὰ χαρίσει συγχαρητήρια στὸ κοινὸ ποὺ μπόρεσε νὰ τὸ ζεῖ ὅπως τὸ εἶδε.

Ἡ στήλη αὐτὴ τὸ παρακολούθησε κάποτε ὄχι ἀπὸ τὴ πλατεῖα μὰ πίσω ἀπὸ τὶς κουΐντες κι' ἐθαύμασε τὸ «μαραθώνειο» ποὺ κερδίζεται κάθε βράδυ ἀπὸ τὴ Κατερίνα γιὰ ν' ἀλλάξει 12 φορὲς φόρεμα σὲ διάστημα 2½ ὡρῶν. Φανταστήκατε ποτὲ πόσος μόχθος, ὑπομονῆς, θεξιοτεχνίας καὶ ταχύτητος χρειάζεται γιὰ ὅλες αὐτὲς τὶς ἐναλλαγές;

— Μέσα ἀπὸ τὰ παρασκήνια παρακολουθήσαμε καὶ τὸ καινούργιο ἔργο τοῦ Θεάτρου Τέχνης «Γιὰ ἕνα κομμάτι γῆς» ποὺ γύρω του σηκώθηκε μεγάλος θόρυβος ἀπὸ τὴ κριτικὴ γιατὶ ἄλλοι τὸ ἀρνήθηκαν ὅλως διόλου, κι' ἄλλοι τὸ θεώρησαν ἀληθινὸ ἀριστούργημα. Ἀνάμεσα στὶς κριτικὲς αὐτὲς εἴδαμε μὲ ποιὰ τεράστια προσπάθεια δημιουργεῖται ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ ἔργου μεγάτη ἀπέραντη ἀθλιότητα καὶ ὑπανθρωπισμό. Ὅλοι οἱ καλλιτέχνες ἔχουν μιὰν ἀγωνία: νὰ γίνουν βρώμικοι! Καὶ γίνονται βρώμικοι γεμάτοι λύγδα κι' ἀποκρουστικότητα.

— Στὸ θέατρο Κοτοπούλη ἀνέβηκε ὁ «Ποπολάρος» παληὰ ἠθογραφικὴ δημιουργία τοῦ κ. Ξενοπούλου παιγμένη ἄλλοτε ἀπὸ τὸ «Ἐθνικὸ» ποὺ σημειώνει ἐξαιρετικὲς πιένες. Ἀπὸ τὸ ἴδιο θέατρο ἀναγγέλεται ὁ «Ἰατρὸς Κνὼκ» τοῦ Ζὺλ Ρομαὶν ποὺ θὰ διαθεχτεῖ τὸν «Ποπολάρο». Περίφημη προσπάθεια νὰ γίνει μιὰ ἀρχὴ ξεδιαλέγματος τῶν ἔργων ποὺ ἀνεβάζονται τώρα τελευταῖα.

— Τὸ «Ἐθνικὸ» ποὺ μετὰ τὴν «Ἑκάβη» πρόκειται ν' ἀνεβάσει τὴ Νόρα τοῦ Ἴψεν μὲ σκηνοθεσία τοῦ κ. Κατσέλη, προετοιμάζεται νὰ παρουσιάσει δεύτερο τμῆμα τοῦ δραματικοῦ θιάσου στὴν αἴθουσα τοῦ κινηματογράφου Σινὲ-Νιοὺς ποὺ θὰ διασκευασθεῖ ἀνάλογα.

— Ὁ θίασος Ἀρώνη—Μουσούρη ἀνέβασε καινούργιο ἔργο τοῦ κ. Δ. Ἰωαννόπουλου «Μέρες ποὺ ζοῦμε» κι' ἑτοιμάζει τὴ περίφημη κωμωδία τοῦ Ντυρὰν «Μπαρμπάρα».

— Τὸ «Πάνθεον» παρουσίασε τὶς «Ἐρωτικὲς Κομπίνες» ἀπὸ τὸ θίασο τῆς Μουσικῆς του Κωμωδίας. Ὁ δραματικὸς θίασος τοῦ ἴδιου θεάτρου φαίνεται πὼς ἐγκατέλειψε τὴν ἰδέα ν' ἀνεβάσει τὸ «Πζὼν Φέργκισον» κι' ἑτοιμάζει τὰ «Νειᾶτα» τοῦ Μὰξ Χαλμπέρ.

— Ἀπὸ τὸ θίασο Ἀργυροπούλου δόθηκε ὁ «Δὸν Ζουὰν χωρὶς νὰ θέλει». Ἀναγγέλεται νέο ἔργο μὲ Ἕλληνα συγγραφέα.

— Στὸ «Πανελλήνιο» τῆς λεωφόρου Συγγροῦ ἀνεβάστηκε ἀπὸ τὸ θίασο Ἄννας Σταυρίδου ἡ «Μαντὰμ Σουσοῦ» τοῦ Ψαθᾶ.

Η ΚΙΝΗΣΗ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΕΧΝΗΣ

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ κίνηση τῶν ταμπλὼ ἡ ὁποία συνεχίζεται μὲ τρόπο ποὺ μαρτυράει τὴν αὔξηση τῶν φιλότεχνων, πρᾶγμα εὐχάριστο γιὰ τοὺς ζωντανοὺς καλλιτέχνες — κι' ἂν μποροῦμε νὰ τὸ ποῦμε καὶ γιὰ τοὺς πεθαμένους—, αὐτὲς τὶς μέρες παρουσιάζεται ζήτηση καὶ ἄλλων ἀντικειμένων τέχνης, ἀπὸ ὅσους θέλουν νὰ χαρίσουν κάτι, ἢ ἁπλῶς νὰ στολίσουνε τὸ σπίτι τους.

Παρατηρήσαμε πὼς τὸ γοῦστο τοῦ Ἀθηναίου, — ἀντίθετα ἀπ' ὅ,τι θάπρεπε,— δὲν εἶνε ἔτσι διαμορφωμένο ὥστε οἱ ἀγορὲς αὐτὲς νὰ ἔχουν τὴν ἀξία καλλιτεχνικοῦ γεγονότος. Γιατὶ βέβαια δὲν εἶνε ἔνδειξη καλοῦ γούστου τὸ ὅτι ἕνας ζητᾶ ἕνα βαζάκι Σὲβρ ἐπειδὴ ἔχει ἀκούσει ὅτι τὰ Σὲβρ ἔχουνε ποὺ ἔχουνε τὴν ἀξία τους, ἢ τὸ ὅτι μία ζητᾶ ἔπιπλα παληοῦ γαλλικοῦ στὺλ, ὅλων τῶν Λουδοβίκων. Ἄφησε ποὺ συμβαίνουν καὶ τὰ χειρότερα: Νὰ ζητᾶνε ἀς ποῦμε ἔπιπλα Ἀγγλικοῦ στὺλ μοντερνιζὲ (;) ἢ ἕνα πορτραῖτο Μαρίας Ἀντουανέττας ἐπειδὴ πάει πολὺ μὲ τὸ σαλόνι μου, καὶ ἄλλα φοβερότερα. Ἔπειτα ἡ προτίμηση τοῦ κόσμου σὲ ἔργα καὶ καλλιτεχνήματα ξένης παραγωγῆς ὄχι μόνο καλῆς, ἀλλὰ πολὺ συχνὰ καὶ κακῆς ποιότητας δείχνει τὴν ἀγνοιά του πάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Ἴσως αὐτὸ νὰ εἶνε σημάδι τῆς ἐποχῆς μας, ὅμως δὲ θὰ ποῦμε πὼς δὲν ἀξίζει τὸ κόπο νὰ τὸ κυττάξουμε καὶ νὰ βοηθήσουμε στὴ καλυτέρεψη αὐτοῦ τοῦ φαινόμενου. Ἡ γνώμη μας εἶνε πὼς ὁ Ἕλληνας καλλιτέχνης εἶνε σὲ θέση καὶ πρέπει νὰ προσφέρει σ' αὐτὸ τὸ κεφάλαιο, γιατὶ πιστεύομε πὼς ἡ ἱστορία αὐτὴ ἔχει σχέση μὲ τὴ καλλιτεχνικὴ κίνηση τοῦ τόπου. Τὸ κακὸ κι' ἐδῶ ὅπως καὶ σὲ ἄλλα καλλιτεχνικὰ ζητήματα ἔχει τὴν ἀφορμή του στὴν ἀπόσταση ποὺ χωρίζει τὸν καλλιτέχνη ἀπ' τὸ κοινὸ — ἀπόσταση ποὺ ἐκεῖνος ἐπιδιώκει νὰ ἐξουδετερώσει ἂν καὶ τὸ κοινὸ ἀφεθεῖ σ' αὐτὸν μ' ἐμπιστοσύνη καὶ ἐχτίμηση.

Ἀφορμὴ νὰ ποῦμε τὰ παραπάνω — ποὺ τάχουμε πολλὲς φορὲς σκεφτεῖ — μᾶς ἔδωσε ἡ κίνηση αὐτῶν τῶν ἡμερῶν καὶ γενικὰ τοῦ τελευταίου καιροῦ, κίνηση ποὺ σταθμίζει τὸ καλλιτεχνικὸ αἰσθητήριο ἑνὸς κοινοῦ. Τελειώνομε μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς ἡ αὔξηση τῶν φιλότεχνων ποὺ ἀναφέρομε στὴν ἀρχὴ τοῦ σημειώματός μας θὰ γίνει πραγματικῶς εὐχάριστο γεγονὸς γιὰ τοὺς ζωνταυνούς μας καλλιτέχνες.

Τώρα κοντὰ πουλήθηκαν δυὸ πίνακες μεγάλου καλλιτεχνικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ὁ ἕνας λέγεται ὅτι εἶνε Κλὼντ — Λωραὶν καὶ ὁ ἄλλος Γκουάρντι. Πουλήθηκε ἐπίσης ἕνας Ἰακωβίδης — προσχέδιο τῆς παιδικῆς συναυλίας καὶ καμπόσοι Βολωνάκηδες.

Ν. Ν.

ΠΕΘΑΝΕ Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΛΗΝΟΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ διανόηση θρηνεῖ τὸ χαμὸ ἑνοῦ ἀπὸ τὰ πιὸ διαλεχτὰ παιδιά της. Ὁ Δημήτρης Γληνὸς δὲ ζεῖ πιά. Ὑπόκυψε στὴν ἀρρώστεια ποὺ ἀπὸ κάμποσον καιρὸ τὸν ἔβασανιζε ὡς ποὺ τὸν ἔσβυσε τελειωτικά. Ἔσβυσε ἔτσι ἕνα μυαλὸ στρογγυλὸ καὶ φωτεινὸ σὰν ἥλιος. Τὴν ἐργασία του καὶ τὸν ἀγῶνά του γιὰ τὴν ἀναγέννηση τῶν γραμμάτων στὴ Ἑλλάδα τὸν ἔχει ἐκτιμήσει ὅλος ὁ ἐκπαιδευτικὸς καὶ διαννοούμενος κόσμος, ποὺ νιώθει τώρα τὴν πικρὴν ὀρφανεια ὅπου τὸν ἔρριξε ὁ θάνατός τοῦ δασκάλου. Χάθηκε πάνω στὴν ὡριμότητά του τὸ καρποφόρο αὐτὸ δέντρο, πάνω ποὺ ἔδενε τοὺς πιὸ χυμεροὺς καρπούς. Τὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα ἂς διπλώσει τὰ φτερά του κι' ἂς θρηνήσει πάνω στὸν τάφο του· Τὰ «Καλλιτεχνικὰ Νέα» θ' ἀφιερώσουν ἕνα φύλλό-τους στὴ μνήμη τοῦ ἐξόχου ἄντρα, καλῶντας τοὺς συνεργάτας τους ν' ἀνιστορίσουνε τὴ ζωή του καὶ τὸ ἔργο-του.

Ὁ Δημήτρης Γληνός, γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Σμύρνης (1882). ἀπόφοιτος τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς σπουδασμένος στὰ πανεπιστήμια τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Γερμανίας, ποτισμένος μὲ βαθειὰ ἀνθρωπιστικὴ καὶ φιλοσοφικὴ μόρφωση, ἀνήκει στὴ γενεὰ τῶν φωτισμένων μας ἐκπαιδευτικῶν, ποὺ δραματίστηκαν μιὰ πολιτισμένη Ἑλλάδα καὶ ἀγωνίστηκαν γιὰ μιὰ συγχρονισμένη παιδαγωγικὴ καὶ κοινωνικὴ σκέψη στὸν τόπο μας Πρῶτος αὐτὸς καὶ καλύτερος μέσα στοὺς συνοδοιπόρους του δημοτικιστὲς τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου κατὰ τὴν περίοδο τῆς γλωσσοεκπαιδευτικῆς μας μεταρρύθμισης στὰ 1917, ὁ Δημήτρης Γληνὸς, ὡς ἀνώτερος ὑπουργικὸς ἐπόπτης, ὡς ἐκπαιδευτικὸς σύμβουλος καὶ γενικὸς γραμματέας, ἔδωσε φωτεινὲς στὴν παιδεία κατευθύνσεις καὶ ἔγινε ἡ ψυχὴ τῆς ἀναμορφωτικῆς ἐκείνης προσπάθειας. Εἰσηγήθηκε τὸ ἱστορικὸ διάταγμα τῆς 11ης Μαΐου 1917, ποὺ καθιέρωνε τὴ δημοτικὴ γλῶσσα στὸ δημοτικὸ σχολειό, ἵδρυσε τὴν Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία καὶ τὴν κράτησε στὸ φωτεινό της προορισμὸ ὡς τὰ 1926

— Ἀφήσαμε τελευταῖα νὰ ποῦμε δυὸ λόγια γιὰ τὸ Μουσικὸ Θέατρο ποὺ λεπτομερέστερα θὰ τὸ δοῦμε στὸ ἄλλο φύλλο. Μιὰ καινούργια ἄνθιση τῆς παληᾶς καλοβαλμένης ἀπερέττας ἀρχισε νὰ παρατηρεῖται.

Θὰ εὐχόμαστε νὰ βλέπαμε σήμερα συγγραφεῖς καὶ μουσικοὺς ποὺ νἄναν σὲ θέσι νὰ καταπιαστοῦν μὲ ἀπερέττες βγαλμένες ἀπὸ τὶς τωρινὲς συνθῆκες τῆς ζωῆς — συγχρονισμένες δίπλα στὸ περίγυρό μας καὶ τὸ ξεκίνημά της αὐτὸ νὰ μᾶς δώση τὰ καινούργια μοτίβα ποὺ ἀναζητάει τὸ κοινό.

Γιατὶ τὸ κοινό μας ἔχει «ὑγεία» μ' ὅλη τὴν ἀδιάκοπη προσπάθεια τῶν «ἐξυπνων» νὰ τὸ ἐκχυδαΐσουν ἀφοῦ τόσο συχνὰ κατορθώνει μόνο του νὰ βρῆ τὴ λευτεριά του.

Ν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

Μετὰ τὴν θριαμβευτικὴ ἐπιτυχία τῆς «Αἰολικῆς Γῆς» ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος «Ἄλφα» κυκλοφόρησε αὐτὲς τὶς μέρες τὸ νέο ποιητικὸ βιβλίο τοῦ συνεργάτη μας Σπύρου Παναγιωτόπουλου, «Νυχτερινὸς Διαβάτης». Τὸ νέο βιβλίο ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικώτερα ποιήματα τῆς τελευταίας παραγωγῆς του κι' ἐκδίδεται μ' ἐξαιρετικὴ ἐπιμέλεια. Θὰ ἔχει ἔξη ὁλοσέλιδες εἰκόνες τοῦ Γουναρόπουλου, ἐξώφυλλο χαρτὶ καὶ ἀσφαλῶς θὰ βρεῖ ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴ ἀπὸ τοὺς φιλαναγνώστας.

— Ἀπ' τὸν ἐκδοτικὸ οἶκο «Γλάρος» θὰ κυκλοφορήσουν τὰ διηγήματα τοῦ Μελῆ Νικολαΐδη μὲ τὸν τίτλο: «Γιὰ λίγη ζωή».

— Στὶς ἐκδόσεις Γκοβόστη σὲ πολὺ φροντισμένη ἔκδοση κυκλοφόρησαν τὰ «Τραγούδια τῆς Μελίττας» τοῦ Ἰώσηπου Λιππαρίνι, μεταφρασμένα ἀπ' τὸν Νικόλαο Πορτώτη. Τὰ τραγούδια ἔχουν ἀποδοθεῖ μὲ περίφημη λυρικὴ διάθεση καὶ ὕφος καὶ ἀποτελοῦν πολύτιμη συμβολὴ στὸν ἑλληνικὸ λυρικὸ λόγο.

— Στὶς ἴδιες ἐκδόσεις Γκοβόστη κυκλοφόρησε καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Λῶρενς: «Ἡ γυναίκα ποὺ ἔφυγε μὲ τὸ ἄλογο». Μετεφράστηκε ἀπ' τὸν Α. Ἀλεθάνδρου καὶ ἔχει γιὰ πρόλογο τὴν μελέτη τοῦ Χάξλεϋ γιὰ τὸν Λῶρενς. Ἀκόμα πρόκειται νὰ κυκλοφορήσουν τὸ βιβλίο τῆς Βιρτζίνια Βούλφ: «Τὰ κύματα» καὶ τὸ βιβλίο τοῦ Α. Μωρουά: Ἄριελ, μεταφρασμένο ἀπ' τὸν Γιῶργο Πρατσικα.

— Στὶς ἐκδόσεις Ν. Γερονικόλα κυκλοφορεῖ σὲ λίγο τὸ μυθιστόρημα τοῦ Νάσου Χρηστίδη «Εὐτυχία» μὲ πρόλογο τοῦ Αἰμ. Χουρμούζιου. Ὕστερα θὰ κυκλοφορήσει τοῦ ἴδιου τὸ μυθιστόρημα «Κατερίνα». Ἐπίσης ἑτοιμάζεται μιὰ σειρὰ ἀπὸ μεταφράσεις Σοπενάουερ, Τολστόη κλπ.

— Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος «Πήγασος», ποὺ κυκλοφόρησε τὸ βιβλίο τοῦ κ. Στρατῆ Μυριβήλη «Ὁ Βασίλης ὁ Ἀρβανίτης», κυκλοφορεῖ κι' ἕναν τόμο διηγημάτων τοῦ Δημ. Βουτυρᾶ μὲ τὸν τίτλο «Ὁ ἔρωτας στοὺς τάφους». Τὸ βιβλίο κοσμεῖται ἀπὸ σχέδια τοῦ Π. Βαλσαμάκη.

— Τακτικὰ καὶ μὲ πλούσιο περιεχόμενο ποὺ ἐνδιαφέρει τὸν κόσμο τῶν φοιτητῶν κυκλοφορεῖ ἡ ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα «Φοιτητική».

— Ἐπίσης μ' ἐνδιαφέρουσαν ὅλην κυκλοφόρησε τὸ τρίτο τεῦχος τῶν «Χρονικῶν τοῦ Πόντου».

— Ἡ βιτρίνα κεντρικοῦ βιβλιοπωλείου αὐτὲς τὶς μέρες ἔχει διαρρυθμιστεῖ ἔτσι ποὺ δείχνει λίγα ἀπὸ τὰ τεχνικὰ μυστικὰ τῆς ξυλογραφίας.

— Μὲ τὸ ἁπλώμα ποὺ πῆρε τὸν τελευταῖο καιρὸ ἡ ξυλογραφία στὸ βιβλίο καὶ τὰ περιοδικὰ ἀξίζει νὰ δεῖ κανεὶς μὲ ποιὰ ὑλικὰ καὶ ἐργαλεῖα δουλεύουν οἱ κόλοι μας χαράκτες.

— Κυκλοφόρησε τὸ «Ἡμερολόγιο τοῦ 1944» μὲ ξυλογραφίες τοῦ ζωγράφου Σπύρου Βασιλείου. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν καλλιτεχνικὴ φροντίδα ποὺ τὸ χαρακτηρίζει ἔχει καὶ μιὰ πρωτοτυπία. Ὁλόκληρο εἶναι γραμμένο στὴ δημοτική.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΛ. ΖΑΧ. ΜΑΚΡΗ: Κουκλοθέατρο. Ἀθήνα 1944.

ΜΑΡΙΑΣ ΠΑΠΑΛΕΟΝΑΡΔΟΥ: Φωνὲς στὴν Ἔρημο. Ποιήματα. Ἐκδότης Α. Μαυρίδης. Ἀθήνα 1943.

ΟΛΜΟΥ ΠΕΡΑΝΘΗ: Ὁ Τσέλιγκας. Ἐκδότης Μ. Σαλίβερος. Ἀθήνα 1943.

ΘΑΛΕΙΑΣ ΚΑΛΙΓΙΑΝΝΗ: Ἡ Ἀστρόλογη. Ἔκδοση ΕΔΙ. Ἀθήνα 1943.

Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑ: Δοκίμιο γιὰ τὴν ποίηση. Γκοβόστης. Ἀθήνα 1943.

ΒΑΣΙΛΗ ΡΩΤΑ: Παιδιόπτυκα τραγούδια.

ΕΝΡΙΚ ΙΨΕΝ: Ἡ Κυρὰ τῆς Θάλασσας. Μετάφραση Λ. Κουκούλα. Μὲ Ὀρ τὲξτ τοῦ Ι. Ζωγράφου Γκοβόστης. Ἀθήνα 1943.

ΜΗΤΣΟΣ ΛΥΓΙΖΟΣ

ΘΑΛΑΣΣΙΝΕΣ ΚΑΜΠΑΝΕΣ

Ἔκδοση σὲ βαρὺ Σουηδικὸ χαρτὶ

Πουλιέται:

στὰ κεντρικὰ βιβλιοπωλεῖα.

Γιὰ κάθε διαφήμιση ἁρμόδιος μόνον ὁ Διευθυντής.
Λέκκα 29